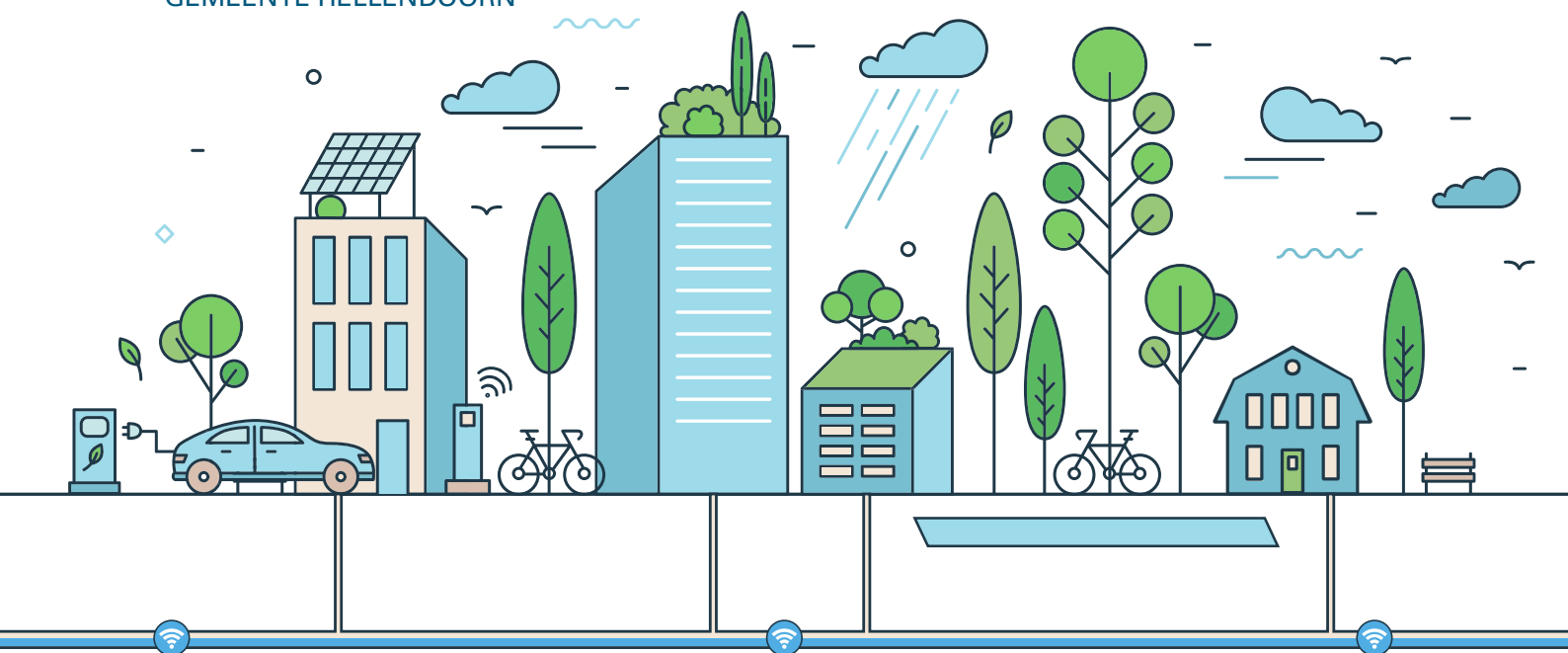

SAMEN LEVEN MET WATER 2021-2025
GEMEENTE HELLENDOORN

Beleidsplan

Klant: Gemeente Hellendoorn

Referentie: BG6295WATRP2004201413

Status: S0/P01.01

Datum: 31 augustus 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Jonkerbosplein 52
6534 AB NIJMEGEN
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 70 00 **T**
+31 24 323 93 46 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Samen leven met water 2021-2025
Gemeente Hellendoorn

Ondertitel:

Referentie: BG6295WATRP2004201413

Status: P01.01/S0

Datum: 31 augustus 2020

Projectnaam: BG6295 Samen leven met Water

Projectnummer: BG6295

Auteur(s): Koos Vleeshouwers

Opgesteld door: Koos Vleeshouwers, Mareen
Leferink, Marcel Brinks, Remco
Mennegat en Ivar Roefs

Gecontroleerd door: Koos Vleeshouwers

Datum/paraaf: 31 augustus 2020

Goedgekeurd door: Arnold Wielinga

Datum/paraaf: 31 augustus 2020

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

Niets uit deze specificaties/drukwerk mag worden vereenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van HaskoningDHV Nederland B.V.; noch mogen zij zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor deze specificaties/drukwerk ten opzichte van anderen dan de personen door wie zij in opdracht is gegeven en zoals deze zijn vastgesteld in het kader van deze Opdracht. Het geïntegreerde QHSE-managementsysteem van HaskoningDHV Nederland B.V. is gecertificeerd volgens ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 en ISO 45001:2018.

Voorwoord: Samen leven met water

We merken meer en meer de gevolgen van klimaatverandering. Warmtere records worden gebroken, droogteperiodes zorgen voor problemen en hevige stortbuien vragen om steeds slimmere technieken. We willen het water zo lang mogelijk vasthouden, om zo in de drogere periodes over voldoende water te kunnen beschikken.

Gemeente Hellendoorn heeft op het gebied van waterbeheer de afgelopen jaren niet stil gezeten. Er is een aantal aansprekende projecten gerealiseerd, waarbij we in de openbare ruimte rekening houden met het veranderende klimaat. De Grotestraat en de Stadsbeek zijn daarvan de meest in het oog springende voorbeelden, waar we als gemeente erg trots op zijn. De herinrichting van de Regge laat zien, dat natuurontwikkeling, recreatie en klimaatmaatregelen heel goed samen gaan. Ook op andere terreinen zijn belangrijke stappen gezet om wateroverlast te voorkomen en water zo lang mogelijk vast te houden.

Ook de komende jaren blijven we inzetten op een klimaat-adaptieve aanpak. Het is goed daarbij voor ogen te houden, dat het steeds extremer wordende weer niet altijd beteugeld kan worden. Ons streven is er op gericht de overlast tot een minimum te beperken binnen een slimme integrale aanpak.

Bij de projecten in de openbare ruimte kijken we steeds welke mogelijkheden er zijn voor meer vergroening en een slimme waterafvoer, zodat we mogelijke gevolgen van wateroverlast kunnen verminderen. De resultaten van deze maatregelen gaan we via meten en monitoren in de gaten houden, om tijdig en adequaat te kunnen bijsturen.

Bij onze aanpak kunnen we ieders hulp goed gebruiken. Alle kleine beetjes helpen. Ook van inwoners en ondernemers. Bijvoorbeeld door de regenpijpen af te koppelen, regentonnen in te zetten om de tuin te besproeien en meer groen aan te brengen.

Water is een interessant, dynamisch en steeds belangrijker wordend thema in het gemeentelijke beleidsdomein. Als wethouder is het een voorrecht om daar een bijdrage aan te mogen leveren. Met dit beleidsplan hebben een heldere koers uitgestippeld voor de komende jaren. Veel leesplezier.

Henk Nijhof
Wethouder Hellendoorn.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Het vroegere GRP krijgt een nieuwe vorm	4
1.2	Aanleiding	4
1.3	Planproces en procedure	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Water in Hellendoorn	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Het rioolstelsel van Hellendoorn	9
2.3	Het watersysteem van Hellendoorn	13
2.4	Hoe staan we ervoor?	15
2.4.1	Afval- en hemelwatervoorzieningen	15
2.4.2	Afvalwaterzorgplicht	16
2.4.3	Hemelwaterzorgplicht	18
2.4.4	Grondwaterzorgplicht	19
2.4.5	Rioolheffingsverordening	20
2.4.6	Successen	21
2.4.7	Samenwerking met waterpartners	24
3	Beleidskader Hellendoorn	26
3.1	Inleiding	26
3.2	Coalitieakkoord en Collegeprogramma	26
3.3	Programma duurzaamheid	27
3.4	Vorbereidingen op de omgevingswet	29
3.5	Samenwerking met Twents Waternet	30
4	Uitwerking visie en doelen	32
4.1	Inleiding	32
4.2	Visie	32
4.3	Doelen	34
5	Hellendoornse waterregels	37
5.1	Inleiding	37
5.2	Procedure (water)regels in het omgevingsplan	37
5.3	Watertoets in de omgevingswet	37
5.4	Waterregels in het omgevingsplan	38

6	Uitvoeringsprogramma water Hellendoorn	42
6.1	Inleiding	42
6.2	Opgaven afvalwaterzorgplicht	42
6.3	Opgaven hemelwaterzorgplicht	45
6.4	Opgaven grondwaterzorgplicht	47
6.5	Opgaven een veranderend klimaat	48
6.6	Opgaven oppervlaktewater	51
6.7	Uitvoeringsprogramma water, wat gaan we doen?	52
6.8	Personele middelen	57
6.9	Kostendekkingsplan	58
6.9.1	Lasten	58
6.9.2	Baten	59
6.9.3	Overige uitgangspunten kostendekkingsberekening	59
6.9.4	Berekeningsresultaten	60

Bijlage 1 Gemeentelijke taakopvatting grondwaterzorgplicht

Bijlage 2 Handleiding watertoets 2020

Bijlage 3 Kostendekkingsplan

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

De titel '*Samen leven met water*', de aanleiding en het planproces worden toegelicht.

1 Inleiding

1.1 Het vroegere GRP krijgt een nieuwe vorm

Voor u ligt het beleidsplan *'Samen leven met water'*. Dit beleidsplan bevat hoofdlijnen van het waterbeleid in de gemeente Hellendoorn voor de periode 2021 tot en met 2025. De gemeente heeft een aantal wettelijk verplichte watertaken:

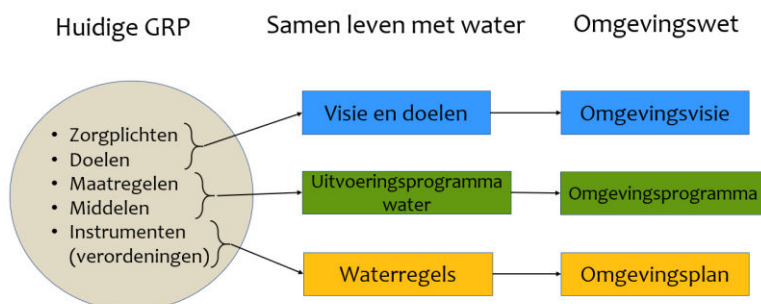
- Het inzamelen en verwerken van afvalwater;
- Het verwerken van afstromend hemelwater;
- Het beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

Vanwege een verbreding van taken kiezen wij ervoor het plan een titel mee te geven die aansluit bij een aantal actuele ontwikkelingen. In het beleidsplan *'Samen leven met water'* anticiperen wij op de toekomstige omgevingswet. De fysieke leefomgeving, waar water een onderdeel van is, komt in de toekomst veel meer centraal te staan samen met andere disciplines die de leefomgeving bepalen zoals groen en inrichting van de openbare ruimte. We plaatsen het plan ook in andere bredere ontwikkelingen zoals de discussie over de energietransitie (duurzaamheid) en klimaatadaptatie.

In de toekomst blijven de gemeentelijke watertaken onveranderd maar de oude planverplichting voor het opstellen van een GRP vervalt bij de inwerkingtreding van de omgevingswet. Het beleidsplan: "Samen leven met water" wordt later geïntegreerd in:

- De omgevingsvisie (hoofdstuk visie en doelen);
- Het omgevingsplan (hoofdstuk waterregels);
- Het omgevingsprogramma (hoofdstuk uitvoeringsprogramma water).

Een nieuwe vorm betekent niet dat wij het in het verleden gevoerde beleid, gericht op adequaat beheer en onderhoud, vervanging en verbetering van voorzieningen loslaten, integendeel. In *'Samen leven met water'* wordt dit beleid voortgezet.

Figuur 1.1, toelichting toekomstige vorm waterbeleid in omgevingswet

1.2 Aanleiding

Het coalitieakkoord & collegeprogramma, het deltaplan ruimtelijke adaptatie en de drie wettelijke zorgplichten zijn de vertrekpunten voor dit beleidsplan.

Coalitieakkoord en collegeprogramma

Het coalitieakkoord geeft richting aan de bestuurlijke hoofdlijnen van de gemeente Hellendoorn voor de periode 2018 tot en met 2021, deze zijn in het collegeprogramma 'Duurzaam Durven Doen' verder uitgewerkt.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Klimaatadaptatie heeft in het landelijke beleid een flinke impuls gekregen. Mede gebaseerd op de adviezen uit het Manifest Klimaatbestendige Stad is in 2014 de intentieverklaring Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie verschenen. In het Deltaprogramma 2018 is dit vertaald naar een eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie: een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk dat de aanpak van wateroverlast, hittestress en droogte versnelt en intensiveert.

Het gezamenlijke doel staat centraal: in 2050 is het bebouwde gebied in Nederland, inclusief vitale en kwetsbare objecten, zo goed mogelijk "waterrobuust" en "klimaatbestendig" ingericht. Hierbij horen maatregelen om de kwetsbaarheid van de stad te verlagen voor drie opgaven: te nat (overstroming en wateroverlast), te droog (wateronderlast) en te warm (hittestress). In het DPRA zijn de maatregelen vertaald naar zeven concrete ambities (zie figuur 1.2). Door te werken aan deze zeven ambities wordt de totstandkoming van een water robuuste en klimaatbestendige inrichting versneld en geïntensiveerd. Het doorlopen van de zeven ambities is een repeterend proces: elke zes jaar moeten overheden hun kwetsbaarheden voor extreem weer in beeld brengen en een concrete uitvoeringsagenda opstellen om de kwetsbaarheden te verminderen.

1. *Kwetsbaarheid in beeld brengen;*
2. *Risicodialoog voeren en strategie opstellen;*
3. *Uitvoeringsagenda opstellen;*
4. *Meekoppelkansen benutten;*
5. *Stimuleren en faciliteren;*
6. *Reguleren en borgen;*
7. *Handelen bij calamiteiten.*

Figuur 1.2 – De zeven ambities uit het Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) Lokaal beleid

Wettelijke zorgplichten

Volgens artikel 4.22 van de Wet Milieubeheer is iedere gemeente verplicht om de invulling van de zorgplichten te beschrijven in een beleidsplan. Het beleidsplan is het beleidsmatig en financieel kader voor het uitvoeren van de taken die nodig zijn om de wettelijke zorgplichten in te vullen. Artikel 10.33 van de Wet Milieubeheer en de artikelen 3.5 en 3.6 van de Waterwet gaan in op de afval-, de hemel- en grondwaterzorgplicht zijn opgenomen in de Waterwet (zie kader in hoofdstuk 2). Het beleidsplan beschrijft op hoofdlijnen het beleid van de gemeente Hellendoorn voor het beheer – en onderhoud, vervanging en waar nodig verbeteren van de afval- hemel- en grondwatervoorzieningen. De grondwaterzorgplicht die in dit beleidsplan is uitgewerkt richt zich op kwantitatieve aspecten van de grondwatersituatie.

1.3 Planproces en procedure

De gemeentelijke rioleringsvoorzieningen zijn een belangrijke schakel in het afvalwatersysteem en de verwerking van het regenwater. Om de gemeentelijke watertaken zo goed mogelijk in te vullen is het daarom belangrijk om intensief samen te werken zowel intern als extern. Intern zijn de

beleidsvoornemens in dit plan tijdens een raadsinformatieavond op 30 juni 2020 besproken met de raad en is regelmatig overleg gevoerd met de verantwoordelijke wethouder. Het plan is afgestemd met collega's van andere beleidsterreinen zoals wegen, groen, duurzaamheid, ruimtelijke ordening, gezondheid, handhaving en financiën. De belangrijkste externe waterpartners zijn de burgers en bedrijven, waterschap Vechtstromen, waterschap Drents Overijsselse Delta, drinkwaterbedrijf Vitens NV en de provincie Overijssel.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het waterbeheer in de gemeente Hellendoorn en de verantwoordelijkheden die de gemeente en andere partijen er in hebben. Ook kijken we in dit hoofdstuk terug in de tijd. Hoofdstuk 3 gaat in op enkele gemeentelijke beleidsstukken die van belang zijn voor dit beleidsplan. De samenhang met wetten, regels en beleidstukken van andere overheden wordt beknopt aangeduid. Hoofdstuk 4 beschrijft de ambitie voor dit nieuwe plan via een lange termijn visie en doelstellingen. In de hoofdstukken 5 en 6 wordt de ambitie verder uitgewerkt. Hoofdstuk 5 gaat daarbij in op de huidige en toekomstige waterregels. Hoofdstuk 6 gaat in op het uitvoeringsprogramma water voor de planperiode 2021-2025. Naast het inhoudelijke programma komen de personele en financiële aspecten van het beleid in dit hoofdstuk aan de orde.

HOOFDSTUK 2

WATER IN HELLENDOORN

De hoofdlijnen van het waterbeheer en de verantwoordelijkheden die de gemeente en andere partijen er in hebben worden uiteengezet.

2 Water in Hellendoorn

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een beeld van het water in Hellendoorn. Het waterbeheer in Hellendoorn is verdeeld over vier waterpartners: de gemeente Hellendoorn, het waterschap Vechtstromen en waterschap Drents Overijsselse Delta en de provincie Overijssel. Bij het operationele waterbeheer worden ook particulieren en ondernemers betrokken.

De activiteiten van de vier waterpartners kennen een grote onderlinge afhankelijkheid. Een goede samenwerking is dus essentieel. De gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, grondwater en hemelwater hebben zowel betrekking op de (afval)waterketen als op het watersysteem. Figuur 2.1 geeft een beeld van de afvalwaterketen en het watersysteem in Hellendoorn.

(Afval)waterketen

De waterketen is de kringloop van water voor menselijk gebruik. De waterketen omvat:

- *het winnen, zuiveren en distribueren van drinkwater;*
- *het verzamelen, afvoeren en zuiveren van stedelijk afvalwater tot de lozing op het watersysteem (dit deelsysteem wordt ook wel de afvalwaterketen genoemd);*

De waterketen is ontwikkeld om de volksgezondheid te bevorderen, het milieu te beschermen en draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast.

Watersysteem

Het samenhangend geheel van grond- en oppervlaktewater, inclusief waterbodem, oevers, planten en dieren noemen we het watersysteem.

De (afval)waterketen heeft nauwe samenhang met het watersysteem. Rioolstelsels en rioolwaterzuiveringen beïnvloeden het watersysteem zowel kwantitatief als kwalitatief. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt eisen aan de waterkwaliteit. De drinkwaterbedrijven zijn bij het produceren van drinkwater in sterke mate afhankelijk van een goede kwaliteit van het beschikbare grond- en oppervlaktewater. De waterketen kan bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit door emissies (uitstoot van stoffen) te verminderen. Dit kan bijvoorbeeld door maatregelen aan de rioolwaterzuivering, of door minder hemelwater via de gemengde riolering af te voeren, zodat er minder riooloverstorten met vuil water optreden.

Waterbeheer

Waterbeheer omvat alle activiteiten die waterpartners uitvoeren om voorzieningen in de (afval)waterketen en het watersysteem zo goed mogelijk te beheren. Tot deze activiteiten behoren, naast de drinkwatervoorziening, in hoofdzaak:

- Kwantitatief waterbeheer. Het voorkomen (en indien nodig beperken) van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste.
- Kwalitatief waterbeheer. Bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem.
- Zorg dragen dat de maatschappelijke functies van het watersysteem (zoals wonen, transport of recreatie) kunnen worden vervuld.

Verantwoordelijkheden

De gemeente Hellendoorn heeft de zorg voor de afvalwater- hemelwater en grondwatervoorzieningen en een taak in het beheer van de watergangen voor zover deze niet in beheer zijn bij de waterschappen. Het waterschap Vechtstromen en waterschap Drents Overijsselse Delta zorgen voor het kwantitatief en kwalitatief beheer van het oppervlaktewatersysteem in hun

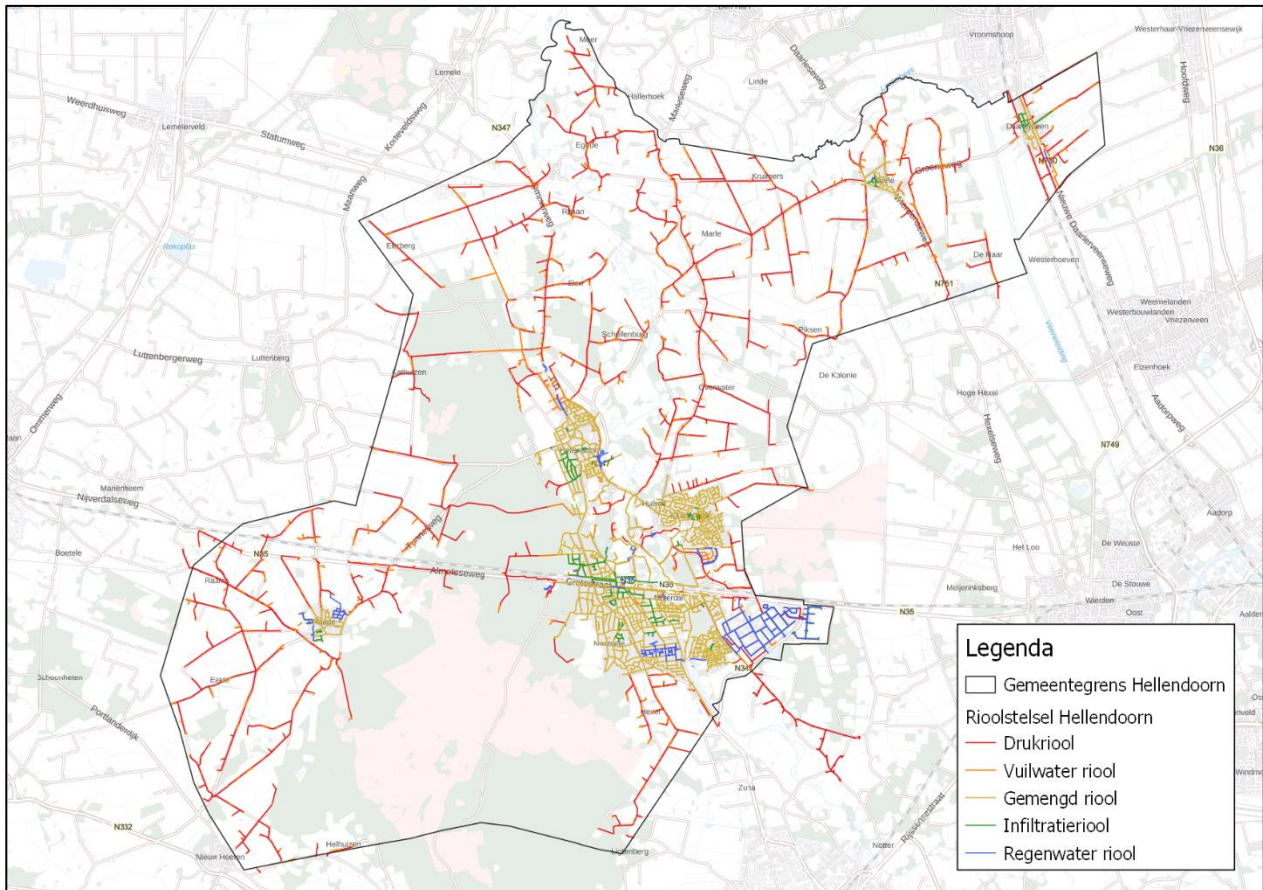
beheergebieden. Ook de gemeente heeft hierin een belangrijke rol via het voorkomen van ongewenste lozingen op oppervlaktewater. In overleg met de waterschappen en andere gemeenten worden hierover afspraken gemaakt. De waterschappen zijn verder verantwoordelijk voor de zuivering van het ingezamelde afvalwater en hemelwater. Het beheer van het grondwater is verdeeld tussen de provincie, de waterschappen en de gemeente. De provincie verleent vergunningen voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van de bereiding van drinkwater, bodemenergiesystemen en grote onttrekkingen voor industriële toepassingen. Drinkwaterbedrijf Vitens zorgt voor het zuiveren en transporteren van schoon drinkwater. Het kader op de volgende bladzijde behandelt de gemeentelijke verantwoordelijkheden in meer detail.

2.2 Het rioolstelsel van Hellendoorn

Voor het afvoeren van afvalwater en hemelwater ligt er in Hellendoorn een uitgebreid rioleringsstelsel. Het grootste deel van de riolering is gemengd: afvalwater en hemelwater worden in dezelfde buis opgevangen en via een van de hoofdrioolgemalen afgevoerd, grotendeels naar de rioolwaterzuivering Nijverdal. Om te voorkomen dat bij zware neerslag wateroverlast optreedt, zijn overstorten in de riolering aangebracht. Via overstorten kan water bij hevige regenval direct op de Regge worden geloosd. In de praktijk komt dit enkele keren per jaar voor. Dit blijkt ook uit metingen en theoretische berekeningen.

In de jaren '70 is de eerste gescheiden riolering aangelegd. Bij gescheiden riolering wordt alleen het afvalwater naar de zuivering getransporteerd. Het relatief 'schone' hemelwater wordt lokaal op sloten en watergangen geloosd. Een voorbeeld van een dergelijk stelsel is te vinden op bedrijventerrein 't Lochter. Vanaf de jaren '90 is Hellendoorn gestart met het afkoppelen van schoon hemelwater van het gemengde rioolstelsel. Het aandeel gemengde rioolstelsels neemt hierdoor langzaam maar zeker af. Het hemelwater wordt via hemelwaterriolen geloosd op oppervlaktewater of geïnfiltreerd in de bodem. Een voorbeeld van een recent project is de hemelwaterriolering in de Grotestraat die is aangesloten op de stadsbeek in Nijverdal.

De laatste 70 jaar is er veel veranderd in het afvalwatersysteem van Hellendoorn. In het blauwe kader op bladzijde 9 kunt u meer lezen over de ontwikkeling van het Hellendoornse afvalwatersysteem. Figuur 2.1 geeft een beeld van het rioolstelsel van Hellendoorn.

Figuur 2.1 Rioolstelsel van Hellendoorn.

Verantwoordelijkheden gemeente Hellendoorn

Afvalwaterzorgplicht

Op grond van artikel 10.33 uit de Wet Milieubeheer heeft de gemeente Hellendoorn een zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater in het hele grondgebied van de gemeente. Hiermee wordt het verzamelen van huishoudelijk afvalwater bedoeld, eventueel vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater of grondwater.

Om aan de zorgplicht afvalwater te voldoen, onderhoudt de gemeente Hellendoorn een omvangrijk rioleringsstelsel. Daartoe behoren de vuilwaterriolering, gemengde riolering, drukriolering, rioolgemalen, persleidingen, bergbezinkbassins en huisaansluitingen in het openbare gebied.

Hemelwaterzorgplicht

Op grond van artikel 3.5 uit de Waterwet heeft de gemeente Hellendoorn een zorgplicht voor de doelmatige inzameling van hemelwater. De gemeentelijke zorg heeft betrekking op het afvloeiende hemelwater (of smeltwater) van het openbare terrein. De gemeente hoeft niet altijd het hemelwater van particulier terrein af te voeren. Dit geldt alleen als het niet redelijk is te verwachten dat de perceel eigenaar het afvloeiende hemelwater zelf verwerkt of afvoert. Dit geldt bijvoorbeeld als er geen oppervlaktewater in de buurt is, infiltratie niet mogelijk is door de bodemopbouw of als het een huis betreft zonder tuin.

Om aan de zorgplicht hemelwater te voldoen onderhoudt de gemeente een systeem van gemengde riolering, regenwaterriolering, infiltratievoorzieningen en straatkolken. Het hemelwater wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater, geïnfiltreerd in de bodem of afgevoerd naar de zuivering. Bij voorkeur maakt de gemeente zo min mogelijk gebruik van gemengde riolering voor de inzameling van regenwater. Dit komt omdat bij gemengde riolering ongezuiverd afvalwater op het oppervlaktewater kan worden geloosd via de overstorten als het rioolstelsel vol zit. Dit is niet goed voor de waterkwaliteit. Daarnaast wordt de rioolwaterzuivering onnodig belast met 'schoon' regenwater.

Naast de riolering, onderhoudt de gemeente Hellendoorn ook zelf een deel van het oppervlaktewatersysteem, de kleinere watergangen in het systeem.

Grondwaterzorgplicht

In artikel 3.6 van de Waterwet staat de invulling van de zorgplicht grondwater beschreven. De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

Het voorkomen of oplossen van een te hoge of te lage grondwaterstand kan door het beïnvloeden van de grondwaterstand (waterhuishoudkundige maatregelen zoals aanleg van drainage) of door het treffen van bouwkundige maatregelen. Om aan de zorgplicht grondwater te voldoen onderhoudt de gemeente een grondwatermeetnet en op enkele plaatsen een drainagesysteem op locaties waar de grondwaterstand daar aanleiding toe geeft. Deze drainagesystemen zijn aangesloten op watergangen

Het afval- en hemelwatersysteem van de gemeente Hellendoorn, historie

Rond 1850 ontdekte men dat veel ziekten werden verspreid door het vieze stadswater waarin poep en afval werd geloosd. Daarom werd poep voortaan huis aan huis ingezameld in poepemmers en kregen steden overdekte rioolkanalen. De poepemmers werden met paard en wagen opgehaald door de 'tonnenboer'. De poepemmers werden gelegd in putten in of naast het huis, in rioolkanalen of in een rivier.

In de tweede helft van de negentiende eeuw ontwikkelde de industrie zich snel. Ook groeide de bevolking enorm en werden de steden steeds groter. Door de slechte sanitaire voorzieningen in de steden ontstonden zware epidemieën. In de loop van de negentiende eeuw kregen de eerste Nederlandse steden gesloten rioolkanalen. Hierdoor kwamen mensen niet meer in aanraking met rioolwater. In achterbuurten, kleinere steden en dorpen kwam dat pas (ver) in de twintigste eeuw. Rond 1935 gebruikten veel mensen nog steeds poepemmers of men maakte gebruik van een zogenaamde beerput. Deze beerputten werden later veelal aangesloten op de riolering.

Afbeelding 2.1, aanleg riolering Dorpsstraat in Hellendoorn, ter hoogte van Bakker Ronhaar.

De eerste riolen in de gemeente Hellendoorn zijn in de oorlogsjaren (1940-1945) aangelegd. De eerste straten waar riolering is aangelegd zijn de Nijkerkendijk en Mensinkweg in Nijverdal. In de periode na de oorlog groeiden de dorpen en daarmee ook het rioolstelsel. Het rioolwater werd ongezuiverd geloosd op het oppervlaktewater. Pas in 1972 werd het rioolwater afgevoerd naar de rioolwaterzuivering in Nijverdal waar het afvalwater werd gezuiverd voordat het werd geloosd in de Regge. Vanuit de dorpen Daarle en Daarlerveen wordt het afvalwater naar de RWZI in Vroomshoop afgevoerd. In het buitengebied is pas in de jaren '80 gestart met het aanleggen van drukriolering. Rond 2006 is het aanleggen van riolering in het buitengebied afgerond. Vanaf het begin van de 21^e eeuw werd er voor het verwerken van regenwater steeds vaker een extra regenwater riool aangelegd op het moment dat het bestaande gemengde riool werd vervangen. Door verstedelijking en klimaatverandering is de noodzaak voor het scheiden van waterstromen steeds verder toegenomen. Het schone regenwater wordt niet meer vermengd met het afvalwater en infiltreert in de bodem of wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater.

Vanaf 2000:

- is er 230km aan rioolleidingen in het buitengebied aangelegd;
- is er 80 km riolering aangelegd of gerenoveerd in de woonkernen;
- is de lengte van het rioolstelsel in de woonkernen met 50 km toegenomen;
- is meer dan 100.000 m² verhard oppervlak afgekoppeld.

2.3 Het watersysteem van Hellendoorn

Oppervlaktewater

In het watersysteem van de gemeente Hellendoorn zijn drie stroomgebieden te onderscheiden:

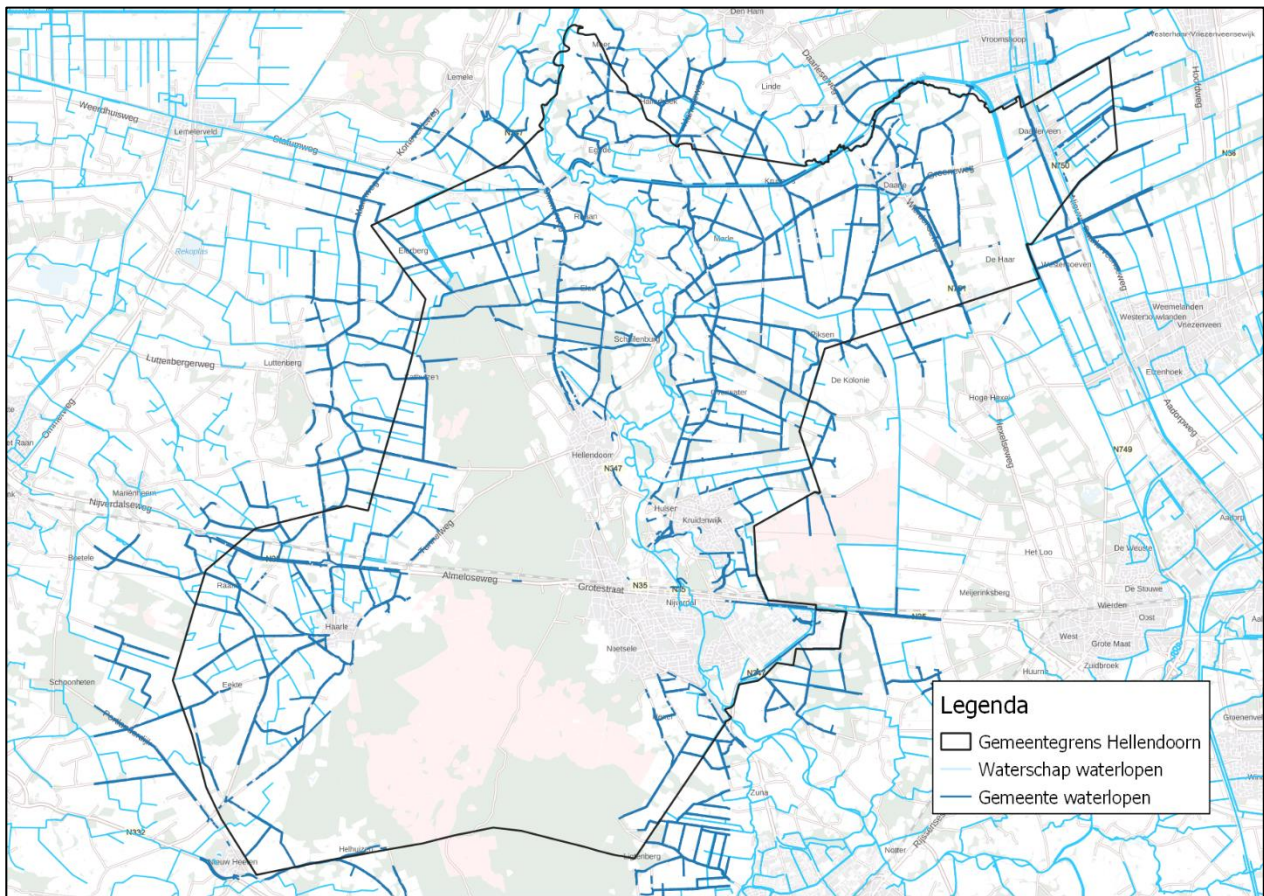
- het stroomgebied rond de Sallandse Weteringen;
- het stroomgebied langs de Regge;
- het stroomgebied langs het lateraalkanaal Almelo de Haandrik.

De oppervlaktewateren van de genoemde drie stroomgebieden liggen binnen het waterlichaam Rijn-Oost. Het Reggepeil wordt door het waterschap geregeld door middel van een serie stuwen en gemalen. De Regge is in het begin van de 20^e eeuw voor een groot deel genormaliseerd (rechtgetrokken) en gekanaliseerd (rechthoekig profiel) en op veel plekken zijn taluds verhard. Hierdoor verloor de Regge een groot deel van haar natuurlijke veerkracht.

Afbeelding 2.1, het Reggedal

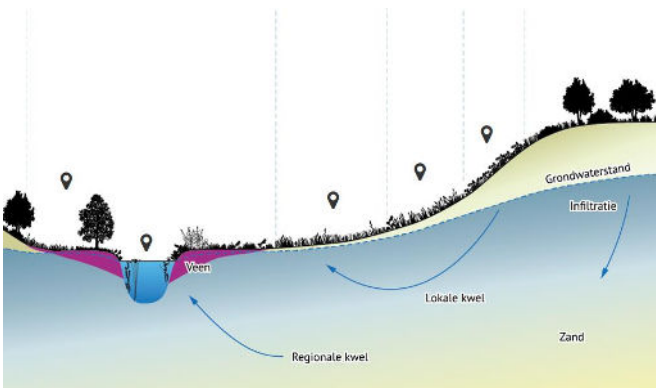
Afgelopen decennia zijn daarom als onderdeel van de 'Reggevisie' projecten voor hermeandering, berging en natuurontwikkeling opgezet door het waterschap, de natuurorganisaties en de gemeente. Een voorbeeld daarvan is het project 'Groene Mal Reggedalgebied Nijverdal' waarin voor een deel van het Reggedal een blauw-groene (water en natuurontwikkeling) inrichtingsvisie is opgesteld en uitgevoerd. Figuur 2.2 geeft het oppervlaktewater van Hellendoorn weer.

Figuur 2.2, Oppervlaktewater van Hellendoorn (bron www.pdok.nl)

Grondwater

Grondwaterstanden in de gemeente variëren sterk, in het Reggebeekdal liggen de grondwaterstanden ondiep ten opzichte van maaiveld, op de Sallandse heuvelrug diep. Het lage oostelijke deel wordt ten behoeve van de landbouw ontwaterd door een netwerk van sloten en leidingen. Figuur 2.3 geeft een schematische weergave van het grondwatersysteem in Hellendoorn en Nijverdal.

Figuur 2.3 Schematische weergave grondwatersysteem Nijverdal-Hellendoorn

2.4 Hoe staan we ervoor?

Deze paragraaf blikt terug op het GRP4 (2015-2020). In deze periode heeft de gemeente Hellendoorn met name ingezet op het in standhouden van de afval- en hemelwatervoorzieningen, het verbeteren van het functioneren ervan en het voorsorteren op mogelijke klimaatontwikkelingen en het vergroten van het inzicht in het grondwatersysteem.

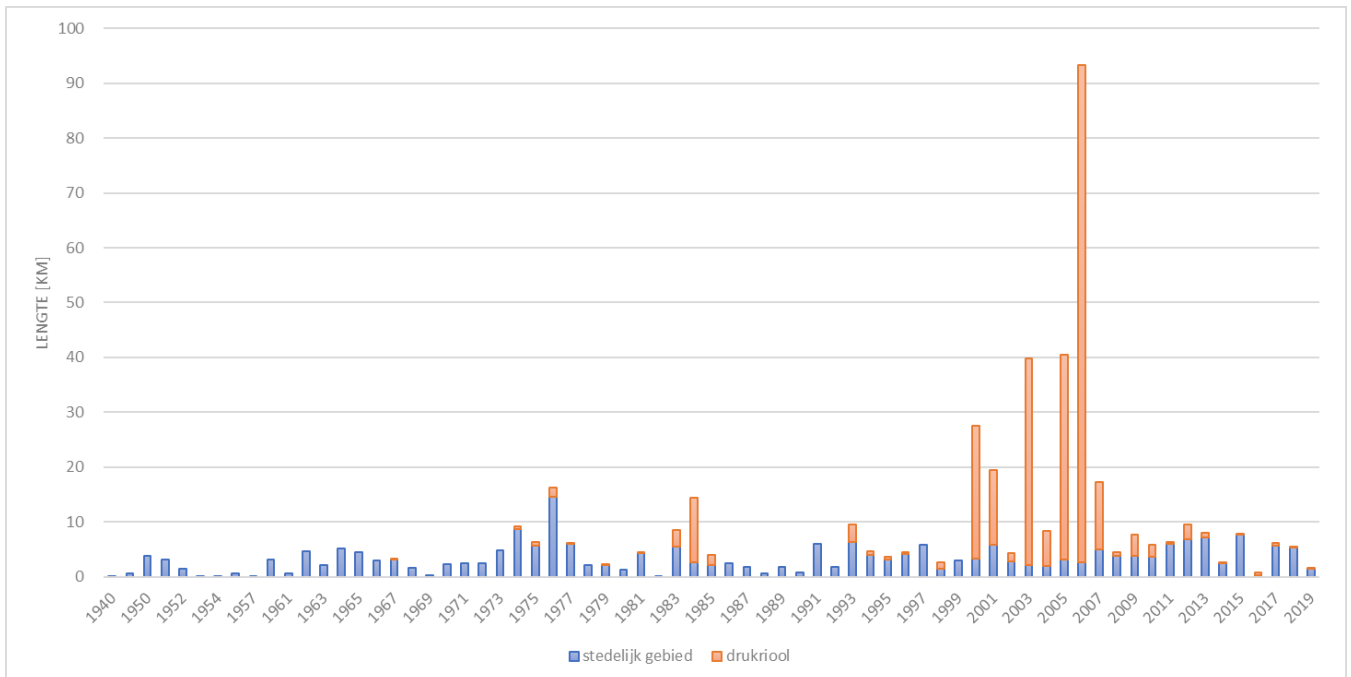
2.4.1 Afval- en hemelwatervoorzieningen

Binnen en buiten de woonkernen van de gemeente Hellendoorn is het afvalwater van alle woningen en bedrijven aangesloten op de riolering. De meeste rioleringsgebieden zijn voorzien van een gemengd rioolstelsel, een stelsel waarbij afvalwater en hemelwater gezamenlijk wordt ingezameld of een rioolstelsel waarbij dit gescheiden is. In het buitengebied is op grote schaal drukriolering aangelegd, een systeem met pompjes en persleidingen waarmee alleen afvalwater wordt afgevoerd. Het hemelwater wordt hier lokaal verwerkt. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de voorzieningen die in de loop der jaren zijn aangelegd.

Tabel 2.1, aanwezige voorzieningen

Omschrijving	Omvang	Eenheid
Riolering Gemengd	142	Km.
DWA	86	Km.
RWA	25	Km.
IT	18	Km.
Persleiding	13	Km.
Drukriolering	206	Km.
Pompputten	759	Stuks
Rioolgemalen	27	stuks
Bergbezinkbassins	7	stuks
Tunnel- oppervlaktgemalen	10	stuks
Controleputten	7733	stuks
Overstortputten (gemengd)	48	stuks
Overstortputten (RWA)	69	stuks
Kolken	15500	stuks
Ondergrondse infiltratievoorzieningen	7	Stuks

Het rioolstelsel van de gemeente Hellendoorn is hoofdzakelijk na 1950 aangelegd, vooral in de jaren zestig en zeventig is er veel riolering aangelegd. Figuur 2.3 geeft een overzicht van de leeftijdsopbouw van de riolering en de drukriolering.

Figuur 2.3 Aanleg riolering in km per jaar

2.4.2 Afvalwaterzorgplicht

Kwaliteitstoestand rioolstelsel

Het rioolstelsel van de gemeente is in zijn geheel gereinigd en geïnspecteerd. Op basis van mogelijke verouderingsrisico's en ter voorbereiding van projecten wordt er jaarlijks een selectief inspectie programma uitgevoerd. Inspectieresultaten worden aansluitend aan de inspecties in detail beoordeeld en vertaald naar reparatie, renovatie en vervangingsmaatregelen.

Het algemene beeld dat naar voren komt uit de beoordeling van de inspecties is dat de rioolstelsels in relatief goede staat verkeren (zie figuur 2.4).

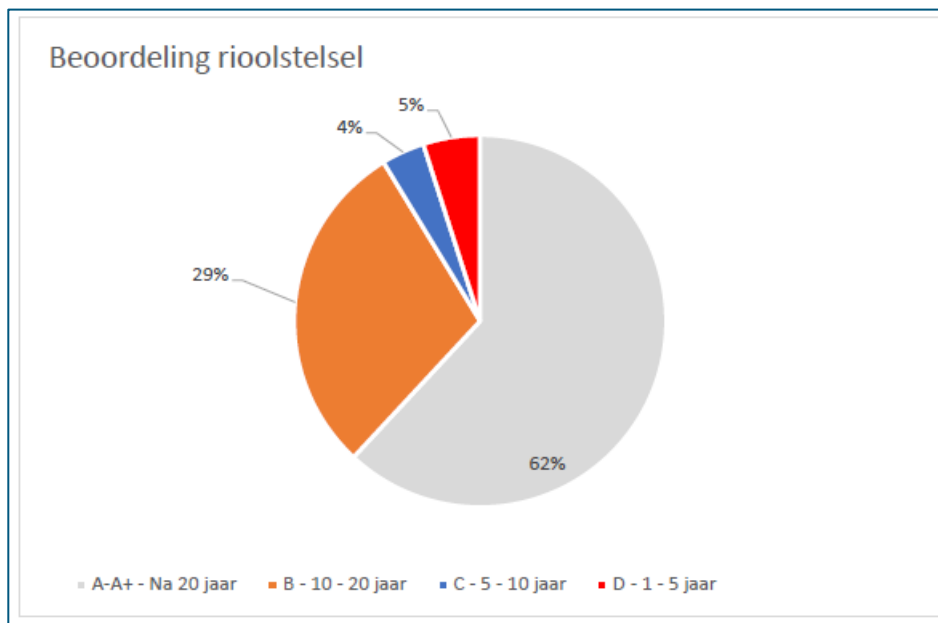
Beoordeling

A-A+ riolering is kwalitatief goed tot zeer goed, geen indicatie dat er de komende 20 jaar onderhoud of vervanging nodig is;

B, riolering is kwalitatief voldoende, mogelijk klein onderhoud tussen 10 en 20 jaar;

C, riolering is kwalitatief matig, tussen 5 en 10 jaar wordt groot onderhoud, rioolrenovatie of vervanging verwacht;

D, riolering is kwalitatief slecht, tussen 1 en 5 jaar is groot onderhoud, rioolrenovatie of vervanging nodig. Een klein deel 5%, van het rioolstelsel heeft zoals uit de figuur blijkt binnen 5 jaar onderhoud nodig.

Figuur 2.4 Beoordeling rioolstelsel o.b.v. inspecties

Inzameling van afvalwater

Binnen en buiten de woonkernen van de gemeente Hellendoorn is het afvalwater van nagenoeg alle woningen en bedrijven aangesloten op de riolering. Incidenteel is het mogelijk dat een woning niet aangesloten is omdat bijvoorbeeld oude aansluitingen op septic tanks niet zijn overgezet op openbare rioleringsvoorzieningen.

Kwaliteitstoestand installaties

Alle riool-, spoel- en ledigingsgemalen zijn jaarlijks gereinigd en in detail geïnspecteerd. Voor de planperiode tot en met 2025 zijn de verbetermaatregelen bepaald. Aanvullend worden jaarlijks op basis van inspectie de meest urgente onderhoudsmaatregelen opgesteld en uitgevoerd. Naast de jaarlijks terugkerende werkzaamheden zijn de renovatie van de rioolgemalen Kasteelstraat, Industrieweg, Sanatoriumlaan afgerond en is de eerste fase van de verbetermaatregelen voor Nijverdalen Centrum aan rioolgemaal Kerkstraat uitgevoerd. De tweede fase van de verbetermaatregelen aan het rioolgemaal Kerkstraat zijn in voorbereiding.

Afbeelding 2.3, gemaal Kerkstraat voor en na de renovatie

Voor de drukriolering zijn de clusters Meester Werkmanstraat, Hammerweg, Groeneweg en Raamsweg, Oude Deventerweg geanalyseerd en daar waar nodig zijn de benodigde maatregelen uitgevoerd. Zo is er in het Cluster Meester Werkmanstraat en het Cluster Hammerweg een knip

gemaakt in het drukrioolstelsel en zijn er twee tussengemalen bijgeplaatst voor een optimale werking.

Jaarlijks worden alle drukrioolunits geïnspecteerd en daar waar nodig worden er onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. In de praktijk zijn er enkele weinig problemen in het functioneren. Reiniging en inspectie en eenvoudig te verhelpen storingen bij drukrioolunits, gebeurt door de eigen storingsdienst. Grotere gebreken worden door beheer riolering beoordeeld en vervolgens indien nodig geclusterd uitbesteed.

Incidentenplan

Om klaar te staan in het geval van optredende incidenten is een incidentenplan opgesteld en afgerond. Het plan geeft aan hoe de gemeente, met hulpdiensten tijdens incidenten opereert (bijvoorbeeld breuk van een persleiding of wateroverlast).

2.4.3 Hemelwaterzorgplicht

Ontvlechten hemelwater en afvalwater

Bij infrastructuurprojecten in bestaand stedelijk gebied en bij nieuwe in- en uitbreidingen van woongebied is in de afgelopen 20 jaar veel aandacht gegeven aan het scheiden van hemel- en afvalwater. Circa 30 tot 35 hectare verharding is daarbij niet aangesloten op de afvalwaterriolering of afgekoppeld van het gemengde rioolstelsel. Ook in de afgelopen planperiode is dit beleid gevolgd.

Watertoets bij ruimtelijke ontwikkelingen

De watertoets is het proces van vroegtijdig beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten via informeren, adviseren en samen afwegen. Het doel van de watertoets is dat de waterbelangen evenwichtig worden meegewogen. De afgelopen planperiode is de watertoets bij alle ruimtelijke ontwikkelingen toegepast op basis van de handleiding watertoets in goed overleg met de waterbeheerders die uiteindelijk formeel goedkeuring geven.

HANDLEIDING WATERTOETS

Afbeelding 2.4, voorblad handleiding watertoets

In de praktijk komt het voor dat de waterbelangen te laat in planprocessen aan de orde worden gesteld, waardoor de waterbelangen onvoldoende geborgd worden. Dit is een aandachtspunt voor de toekomst.

Ook de doorvertaling van de watertoets in het vervoltraject (waterhuishoudkundig plan, definitief ontwerp en bestek) verdient nog de nodige aandacht. Dit geldt ook voor de doorvertaling van de watertoets naar omgevingsvergunningen (scheiding van hemelwater en afvalwater en lokale verwerking van hemelwater).

2.4.4 Grondwaterzorgplicht

Grondwatermeetnet

De gemeente heeft in de afgelopen jaren het grondwatermeetnet verder vormgegeven en het beheer daarvan is beschreven in het grondwatermeetplan. Het grondwatermeetnet is een belangrijk hulpmiddel voor de grondwaterzorgplicht. De meetresultaten zijn gebruikt om inzicht te krijgen in de grondwatersituatie (freatische grondwaterstand) en infiltratiemogelijkheden bij afkoppelprojecten. Tevens zijn de meetresultaten gebruikt voor beoordeling van meldingen vanuit het grondwaterloket. De afgelopen planperiode zijn bij (nieuw)bouwwerkzaamheden o.a. bij de nieuwbouw van de kruidenwijk meldingen naar voren gekomen (water in de kruipruimte).

Figuur 2.4, grondwatermeetnet Hellendoorn.

Analyse grondwaterstanden

De meetgegevens vanuit het grondwatermeetnet zijn in 2020 geanalyseerd en vanuit deze analyse vertaald naar inzichten in het grondwatersysteem. De analyse is via overzichtelijke themakaarten uitgewerkt in combinatie met een rapportage waarin aandachts- en kansengebieden zijn benoemd voor grondwateroverlast, droogte en infiltratiemogelijkheden (Wareco, 'Analyse grondwaterstanden gemeente Hellendoorn'). Ook de invloed van de zeer droge zomer van 2018 op de grondwaterstanden is onder de loep genomen. Tevens zijn enkele adviezen gegeven voor de optimalisatie van het grondwatermeetnet. De belangrijkste conclusies van de analyse zijn in het navolgende kader opgenomen voor de infiltratiemogelijkheden en risico's op droogte en grondwateroverlast. Dit is geen kans, dit is al de praktijk. Bomen vallen bij een klein beetje wind al spontaan om vanwege het gebrek aan water. Navragen hoeveel schade gevallen zijn gemeld in de afgelopen jaren.

Infiltratiekansen

Vanuit de analyse is een infiltratiekansenkaart weergegeven. Deze kaart is opgesteld door vast te stellen waar de Representatieve Hoogste Grondwaterstand in het gebied voldoende ruimte geeft voor infiltratie in de ondergrond. De gebieden waar infiltratie in de ondergrond kansrijk is, zijn: met name aan de westzijde van Nijverdal gelegen, tegen de Sallandse Heuvelrug. Hier zijn de maaiveldhoogten relatief hoog, waardoor er meer ruimte in de ondergrond is.

Uit de analyse blijkt dat de Regge in het gebied lager is dan het grondwater voor zowel de zomer- als winterperiode. Dit betekent dat het oppervlaktewater een drainerende werking heeft op het gebied. Het hoogteverschil in het gebied, met name aan de rand van de Sallandse Heuvelrug (westzijde Nijverdal), zorgt ervoor dat water in de bodem infiltreert en via de ondergrond op een lager gelegen plek weer richting het oppervlak komt (kwel).

Risico bij droogte

Het risico op zettingen van de bodem wordt gezien de bodemopbouw laag ingeschat. Nabij de Regge is er beperkt risico op zetting vanwege de kleiige afzettingen in het rivierdal. Het risico op schade aan de natuur is geclassificeerd afhankelijk van de extra uitzakking van de grondwaterstand in de droge periode. De gebieden zijn geclassificeerd op basis van de verlaging van de grondwaterstand in de zomer van 2018 ten opzichte van voorgaande jaren. Omdat het zettingsrisico beperkt is, is de kans op schade aan bebouwing laag; dit lijkt bevestigd te worden doordat er geen meldingen bij de klachtenregistratie van de gemeente zijn binnengekomen, ondanks de uitgebreide aandacht die droogte en scheurvorming in woningen in de media heeft gehad. Er is wel reële kans op boomsterfte door aanhoudende droge periodes. Het optreden van boomsterfte is onder andere afhankelijk van de soort en leeftijd van de bomen. Dit blijkt ook al uit de praktijk, vanwege een gebrek aan water vallen bomen bij weinig wind spontaan om. Analyse van meldingen kan hier beter zicht op geven.

Risico op grondwateroverlast

Naast risico's met betrekking tot droogte, zijn risico's rond grondwateroverlast bekeken. Er zijn bij de gemeente geen klachten ontvangen omtrent grondwateroverlast. Er zijn wel meerdere meetpunten vastgesteld waarbij, op basis van de GHG, een risico op grond-wateroverlast aanwezig is.

2.4.5 Riolheffingsverordening

De kosten gemoeid met de rioleringszorg dekt de gemeente Hellendoorn uit de riolheffing via een gebruikersheffing op basis van de "Verordening op de heffing en de invordering van riolheffing 2020". In de Nota Lokale Heffingen (NLH) 2015 werd een onderzoek aangekondigd naar de riolheffing. Dit onderzoek is in 2019 afgerond en spitste zich toe op drie onderwerpen:

1. de heffing voor agrariërs;
2. de heffing voor de grote lozers;
3. de tariefdifferentiatie.

De aanbeveling vanuit dit onderzoek zijn ter besluitvorming in 2019 voorgelegd aan de gemeenteraad. Op grond van dit onderzoek is de verordening ten aanzien van het derde punt, de tariefdifferentiatie, aangepast. Gekozen is voor een systeem met een vastrecht voor de eerste 500 m³ met daarna heffing per 500 m³. Dat is de variant waarbij nog steeds sprake is van het principe van 'de vervuiler betaalt', maar die gepaard gaat met lagere perceptiekosten.

2.4.6 Successen

Trots op lokale en zichtbare initiatieven en projecten

De gemeente is trots op lokale initiatieven en projecten waarmee de leefomgeving wordt verbeterd. Klimaatadaptatie, vergroening, verbeteren van de biodiversiteit en werk met werk maken door samen te werken staan daarbij centraal.

Grotestraat

Revitalisering van het centrumgebied van Nijverdal en omgaan met klimaatverandering gaan in dit project hand in hand. De herinrichting van de 800 meter lange Grotestraat is bijzonder vanwege haar groenblauwe structuur met een klimaatadaptieve wadi en waterbergende plantvakken rondom de bomen. De landschappelijke kwaliteiten van heuvelrug en beekdal zijn nu tot in de kern van Nijverdal zichtbaar en beleefbaar, wat bijdraagt aan een aantrekkelijk, gezond en leefbaar dorpscentrum. De forse afname van het doorgaand verkeer heeft geleid tot meer ruimte voor voetgangers en fietsers en goede voorzieningen voor fietsparkeren. Bestaande horeca langs de klimaatwadi heeft in aanvulling op reeds bestaande gevelterrassen ruimte gekregen voor terrassen direct grenzend aan de klimaatwadi. Het nieuwe centrum van Nijverdal is hiermee een niet te missen bestemming in het recreatief-toeristische product van de Sallandse Heuvelrug en omgeving.

Afbeelding 2.5, aantrekkelijk groen en bedrijvigheid in de Grotestraat

Het watersysteem in de Grotestraat is afgestemd op het natuurlijk aanwezige forse reliëf van meer dan dertig meter tussen Sallandse Heuvelrug en Reggedal. Op het hoge deel van de straat wordt het water van de verharding afgekoppeld op de groeiplaatsen van de bomen. Dit water wordt vervolgens gebufferd in regenwaterkratten onder de beplanting, waarbij het water uiteindelijk via het bladerdak van de bomen weer verdampt. Op het lage deel van de straat is een twaalf meter brede wadi ontworpen met een lengte van 120 meter en een bergend vermogen van 750 m³. Bij extreme hoosbuien vangt de wadi het afstromende regenwater van de berg op dat vertraagt wordt

afgevoerd naar de beekloop van de Regge. De wadi vormt zowel een ruimtelijk zwaartepunt als een ontspannen en schaduwrijke verblijfsplek. Door aantrekkelijke verblijfsruimte aan de klimaatwadi te koppelen ontstaat er dubbelgebruik voor zowel het watersysteem als gebruikers van de openbare ruimte.

Stadsbeek

Stadsbeek de Brake is het laatste deel van een traject waarbij het regenwater uit het centrum van Nijverdal en omliggend gebied rechtstreeks wordt afgevoerd naar de Regge. Een gebied van 14 hectare is hiermee klimaatbestendig geworden. Ook bij grote hoeveelheden regen in korte tijd is de kans op wateroverlast sterk verkleind. Dankzij de combinatie van nieuwe afgekoppelde riolering en de stadsbeek.

Afbeelding 2.6 Links: Overloop vanuit de stadsbeek op de Regge bij hevige neerslag, rechts vijver Brakenbelt, uitmonding van de stadsbeek

Een gevarieerde beplanting stimuleert de biodiversiteit. Er komen meer verschillende planten en dieren op dezelfde oppervlakte. De grote gele kwikstaart foerageert langs zwakstromend water en op grinddaken in de omgeving. De vogel overnacht in overhangend groen boven het water en kan broeden in nestkastjes die onder de bruggen zijn opgehangen. Vleermuizen zoeken insecten boven water en kunnen hun foerageergebied nu van de Regge uitbreiden boven de beek. Onder de bruggen zijn daarom ook vleermuizenverblijven opgehangen. De oevers zijn ingezaaid met kruidenmengsels die kansen bieden voor bedreigde wilde bijen.

Waar mogelijk is de waterafvoer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. Wandelpaden, bruggen en een vlonder zorgen ervoor dat iedereen de beek met zijn flora en fauna van dichtbij kan bekijken. De stadsbeek is zo gevarieerd mogelijk ingericht. Een uitgekend beplantingsplan met 14 verschillende boomsoorten zorgt voor een goede inpassing in de omgeving en garandeert de privacy van omwonenden.

Park het groene eiland

Een eiland middenin de kern van Hellendoorn waar thema's als een groeiende school (100 naar 200 leerlingen), verkeersveiligheid (toename aantal kinderen en ouders), bevorderen van de sociale cohesie, de verbinding tussen schoolplein en openbaar gebied, sport-en spelvoorzieningen, groenrenovatie, wateropvang en klimaatadaptie bij elkaar komen. Een uniek project door en voor kinderen tot stand gekomen met medewerking van de buurtbewoners, de school, Dorpsraad Hellendoorn, IVN, VVN, politie en de gemeente. In dit project dat met cofinanciering tussen subsidieverstrekkers, school en gemeente tot stand is gekomen hebben we midden in Hellendoorn een prachtig groen eiland gecreëerd. Een park waarin gespeeld kan worden, mensen rust kunnen vinden en vooral waar rekening wordt gehouden met de natuur.

Afbeelding 2.7, overzicht Park het Groene eiland.

Rijssensestraat

Het deel van de Rijssensestraat tussen de Smidsweg en de kruising Constantijnstraat-Molenweg wordt momenteel heringericht. De enigszins saaie toegangsweg tot het Nijverdalse winkelhart wordt verfraaid met meer openbaar groen en veiliger gemaakt voor de fietsers. Eind 2018 hebben de bewoners samen met de gemeente Hellendoorn een schets gemaakt voor de nieuwe inrichting van hun straat. Die kans deed zich voor, omdat de verouderde riolering in dit deel van de Rijssensestraat en de Schansertweg moest worden vervangen. Een mooi voorbeeld van een integraal project waarbij rioolvervanging, de aanpak van wateroverlast, vergroening en verbetering wordt gecombineerd.

Watersysteem de Blokken

In woongebied de Blokken is zijn woningen gerenoveerd en is de openbare ruimte herontwikkeld. Het hemelwater van de voorkanten van de woningen, de wegen, voetpaden en parkeerplaatsen zijn afgekoppeld naar een nieuw hemelwaterstelsel. Het hemelwaterstelsel loost het hemelwater op de nieuwe vijver in het Blokkenpark waarin centraal een bijzondere fontein is aangebracht. Vanuit de vijver kan het hemelwater infiltreren of wordt het bij zware buien via het regenwaterstelsel afgevoerd naar de Regge. Het Blokkenpark is een mooi voorbeeld van een project waar participatie hand in hand gaat met modern waterbeheer.

Afbeelding 2.8, vijver in het Blokkenpark

2.4.7 Samenwerking met waterpartners

In de Waterwet is de watersysteembenadering (samenhang) centraal gesteld en is de basis voor samenwerking met partners in de waterketen veranderd. De Waterwet vraagt om daadwerkelijk en langdurig (samen)werken op basis van afspraken in plaats van op basis van vergunningen.

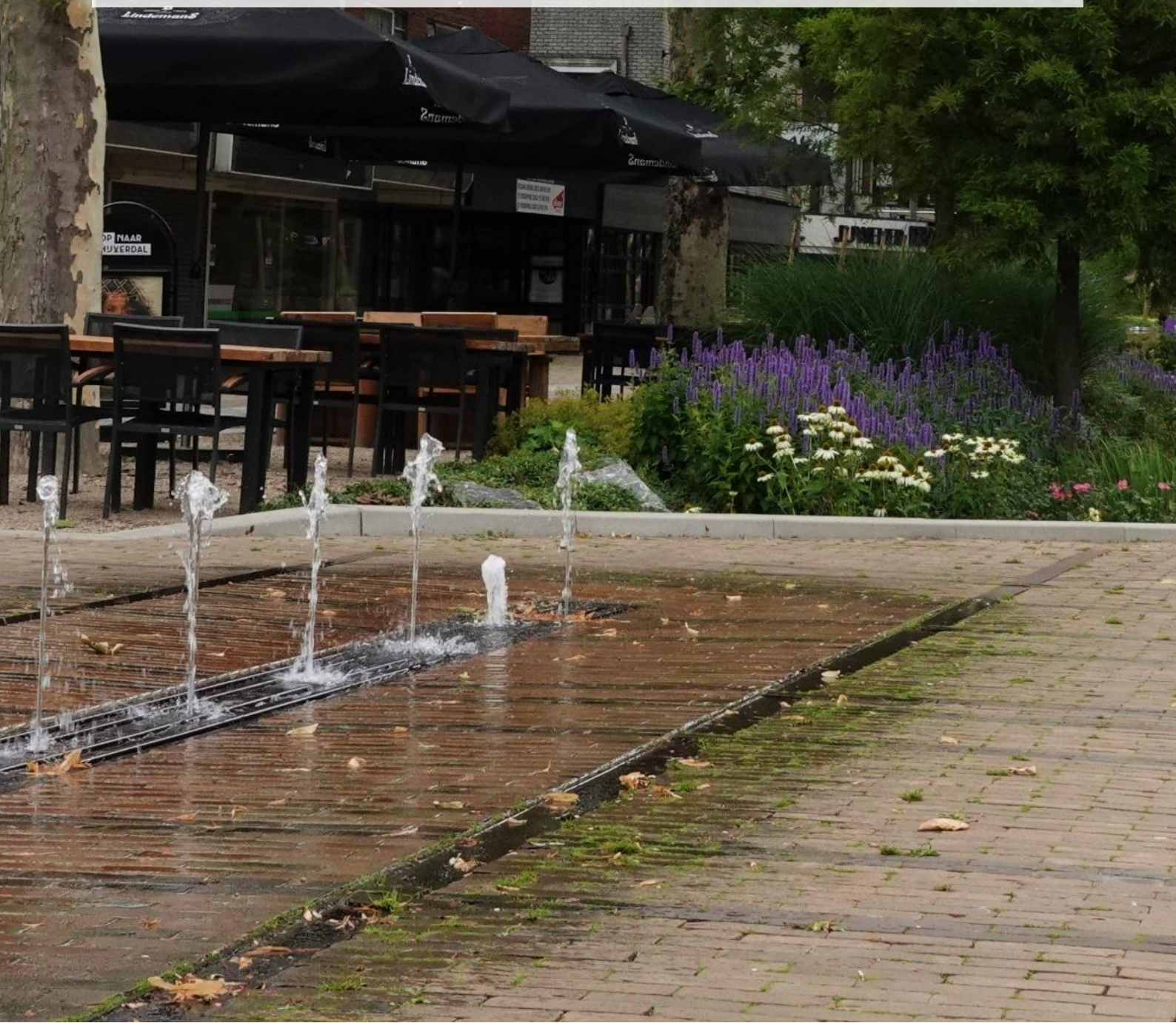
Binnen de gemeente werken we integraal samen aan het vergroten van de kennis en het oplossen van de vraagstukken samenhangend met een duurzame, water robuuste en klimaatbestendige omgeving.

In de samenwerking met waterbeheerders en omliggende gemeenten speelt Twents Waternet een belangrijke rol. Twents Waternet is een netwerkorganisatie waarin (beleids)medewerkers van de Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen kennis en ervaring delen op het gebied van riolering, waterbeheer en klimaatadaptatie. Regelmatig worden bijeenkomsten georganiseerd waar ervaringen rond een bepaald onderwerp wordt gedeeld. Daarnaast wordt in zogenaamde werkplaatsen gezocht naar oplossingen voor problemen waar meerdere partners tegenaan lopen.

HOOFDSTUK 3

BELEIDSKADER HELLENDOORN

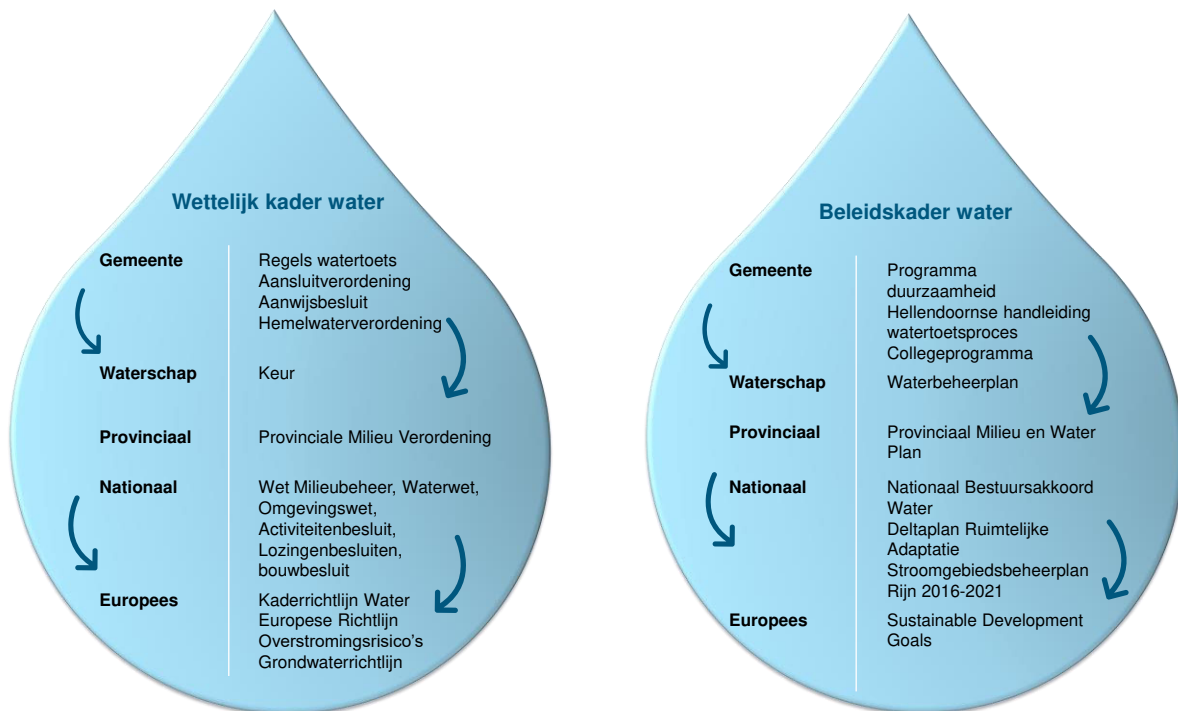
De belangrijkste beleidsstukken in Hellendoorn die een relatie hebben met dit plan komen aan bod: het coalitieakkoord, collegeprogramma en het programma duurzaamheid.

3 Beleidskader Hellendoorn

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt beknopt de belangrijkste beleidsstukken in Hellendoorn die een relatie hebben met dit plan. Naast beleidsstukken van Hellendoorn worden vanuit andere overheden beleidskaders en wettelijk kaders gesteld die richtinggevend zijn. De figuren 3.1 en 3.2 geven een beeld van deze kaders. Deze figuren zijn opgebouwd vanuit lokaal, nationaal, regionaal en Europees perspectief.

Figuren 3.1 Beleidskader water

De navolgende gemeentelijke beleidsstukken en ontwikkelingen zijn richtinggevend voor dit beleidsplan.

3.2 Coalitieakkoord en Collegeprogramma

Het Coalitieakkoord 'Duurzaam Durven Doen' geeft richting aan de belangrijkste beleidsdoelen voor de gemeente Hellendoorn. De beleidsdoelen in het coalitieakkoord zijn verder uitgewerkt in het collegeprogramma.

Coalitieakkoord

- *De gemeente Hellendoorn omarmt de ambities zoals verwoord in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In de klimaatadaptatiestrategie plaatsen we deze ambities in het perspectief van de meer algemeen geformuleerde ambities van onze gemeente: ook de komende eeuw is het hier prettig en veilig wonen, werken en recreëren, ondanks klimaatverandering.*
- *Aanbestedingen worden onder meer getoetst op duurzaamheid en de sociale en maatschappelijke waarde van een ondernemer (via sroi).*
- *Vergroening in plaats van verharding is het motto. Dat komt de leefbaarheid voor mens, fauna en flora ten goede. Het draagt bij aan biodiversiteit. Bijen, vlinders en andere insecten hebben daar baat bij.*

Collegeprogramma, programma woon- en leefomgeving beleidsaccent duurzaamheid

Doel: het verduurzamen van onze leefomgeving met extra aandacht voor vergroening, klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Duurzaamheid is niet meer weg te denken uit de samenleving. De vraag is niet meer of we aan de slag gaan, maar hoe we dat gaan doen. Duurzaamheid gaat over ons doen en laten en de gevolgen daarvan voor elders en voor de toekomst. In Hellendoorn willen we onze verantwoordelijkheid hierin nemen, waarbij we ons bewust zijn dat we het niet alleen kunnen. Daarom willen we een stimulerende, faciliterende en enthousiasmerende rol vervullen, zodat duurzame initiatieven vanuit de samenleving zich kunnen ontplooiën.

Belangrijke punten waar de gemeente duurzaamheid kan bevorderen is het tegengaan van uitputting van grondstoffen en het voorkomen van milieuverontreiniging (onder andere als gevolg van uitstoot van CO₂). Daarnaast zetten we in op het versterken van de biodiversiteit en het vergroenen van de leefomgeving ook in relatie tot klimaat adaptatie. Daarom ligt de focus op het actualiseren van het overkoepelende beleidskader op duurzaamheidsgebied, het Duurzaamheidsbeleid 'Samenwerken aan een duurzaam Hellendoorn' uit 2013, en het uitwerken van de Energievisie in een uitvoeringsprogramma.

3.3 Programma duurzaamheid

Vanuit het programma duurzaamheid zijn in de gemeente Hellendoorn 6 pijlers geformuleerd, te weten:

- **Klimaatadaptatie;**
- **Circulariteit;**
- **Biodiversiteit;**
- **Energie en warmte;**
- Mobiliteit;
- Verankering organisatie.

Bij het uitvoeren van de watertaken in de gemeente Hellendoorn leveren we vooral een bijdrage aan de Thema's: klimaatadaptatie, circulariteit, biodiversiteit en energie & warmte.

Binnen de pijler energie- en warmte zijn aquathermie (warmte uit oppervlaktewater), riothermie (warmte uit rioolwater) en winning van energie (via wind- en zonne-energie) en energiebesparing voorbeelden. Momenteel loopt er een onderzoek in samenwerking met het waterschap naar de mogelijkheden voor een lokaal warmtenet dat o.a. gevoed wordt door aquathermie uit De Regge. Vanuit de pijler circulariteit kan gedacht worden aan alternatieve vormen van riolering zoals plaatselijke opvang van afvalwater in combinatie met vergisting en energieopwekking binnen een (nieuwe) wijk of bij vervanging van rioolstelsels in het buitengebied.

Het duurzaamheidsbeleid van Hellendoorn heeft een relatie met de 17 ontwikkelingsdoelen die zijn opgesteld door de landen die bij de Verenigde Naties zijn aangesloten. Vanuit dit beleidsplan leveren we een bijdrage aan deze Global Goals.

Sustainable Development Goals

De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. De doelen kwamen er op basis van wereldwijde inbreng van organisaties en individuen. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Dit beleidsplan heeft raakvlakken met zeven van de wereldwijde doelen. Met dit beleidsplan willen we een bijdrage leveren aan het behalen van deze doelen. Meer hierover is te vinden in hoofdstuk 4.

<p>Wij versterken Global Goal 3 GEZONDHEID</p> 	<p>6 SCHOON WATER EN SANITAIR</p> 	<p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p> 	<p>11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN</p> 	<p>13 KLIMAATACIE</p> 	<p>14 LEVEN IN HET WATER</p> 	<p>17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN</p>
---	--	--	--	--	---	---

3 Goede gezondheid en welvaart
6 Schoon water en sanitatie
9 Industrie innovatie en infrastructuur
11 Duurzame steden en gemeenschappen
13 Klimaatacties
14 Leven in het water
17 Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

De waarde van groen voor water en klimaat

Hellendoorn legt vanuit het programma duurzaamheid de nadruk op het opwekken van schone, duurzame energie. Dat laat onverlet dat we ook winst kunnen behalen door in te steken op een groene leefomgeving en gezond grond- en oppervlaktewater. We verbeteren zo de leefbaarheid en dragen bij aan CO2-reductie. We stimuleren en faciliteren dat er meer groen in centra, woonwijken en kleine kernen komt. Vergroening in plaats van verharding is het motto. Dat komt de leefbaarheid voor mens, fauna en flora ten goede. Het draagt bij aan biodiversiteit. Bijen, vlinders en andere insecten hebben daar baat bij. Naast het stimuleren van vergroening in de bebouwde omgeving, zijn we ook zuinig op de waardevolle natuurgebieden die we in onze gemeente hebben, onze groene kroonjuwelen.

Afbeelding 3.1 Vergroening in de Grotestraat

Figuur 3.2 De waarde van groen

Gezondheid

Ten aanzien van het thema gezondheid biedt het landelijke beleid en de kadernota Publieke gezondheid Hellendoorn aanknopingspunten. In de toekomst zal er meer aandacht worden gegeven aan het thema gezondheid, niet alleen vanuit het perspectief van de individuele gezondheid van mensen, maar breder vanuit de hele fysieke leefomgeving. De omgevingswet anticipeert op deze ontwikkeling. Via het hoofddoel 'Een gezonde leefomgeving' biedt de omgevingswet kansen voor gezondheidbeleid. Het is de bedoeling dat gezondheid veel meer dan nu het geval is een rol gaat spelen in ruimtelijke initiatieven.

3.4 Voorbereidingen op de omgevingswet

Hellendoorn bereidt zich momenteel voor op de nieuwe Omgevingswet. In de toekomstige omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast: een integrale visie die betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving waarbij ruimte is voor gebiedsgericht maatwerk. Naast de omgevingsvisie zijn omgevingsprogramma's en het omgevingsplan belangrijke instrumenten. Omgevingsprogramma's gaan in op de uitwerking van het te voeren beleid en maatregelen om omgevingswaarden of doelstellingen te halen. Het omgevingsplan vervangt onder andere het oude bestemmingsplan en wordt aangevuld met lokale regelgeving voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. De inwerkingtreding van de omgevingswet is recent uitgesteld en staat gepland voor 2022.

3.5 Samenwerking met Twents Waternet

Twents Waternet

In Twente werken de 14 gemeenten en het waterschap al geruime tijd samen. In 2007 werd die samenwerking geformaliseerd als Twents waternet, voortgekomen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW). Sindsdien is de samenwerking binnen de Twentse waterketen alleen maar intensiever geworden. Het doel van de krachtenbundeling: meer 'waterwinst' voor inwoners en bedrijven realiseren. Met de visie Twents water verbindt (2018) hebben we onderzocht welke ontwikkelingen raken aan het waterdomein en welke rol TWN hierin wil spelen en welke bijdrage we kunnen leveren. Ontwikkelingen als klimaatverandering, omgevingswet, medicijnresten in oppervlaktewater maken dat we de blik verbreed hebben van optimalisatie van de afval- en waterketen naar de kwaliteit van de leefomgeving.

De veertien Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen laten zich onder het motto "Twents water verbindt, van waterwinst naar waterbewustzijn" de komende jaren dan ook leiden door de volgende visie: om de regio Twente aantrekkelijk te houden, staat een veilige en klimaatbestendige inrichting van de openbare en particuliere leefomgeving centraal. Dat geldt niet alleen voor de bebouwde kommen van de steden, maar evenzeer voor de buitengebieden van Twente. Twentse gemeenten en het waterschap werken samen om dit te bereiken. Naast het delen van kennis en het treffen van fysieke maatregelen, zetten we daarbij in op het vergroten van het waterbewustzijn van de Twentse samenleving en bij beleidsmakers. We laten ons hierbij leiden door vier beleidsambities: bescherming, beleving, bewustwording en bundeling.

HOOFDSTUK 4

UITWERKING VISIE EN DOELEN

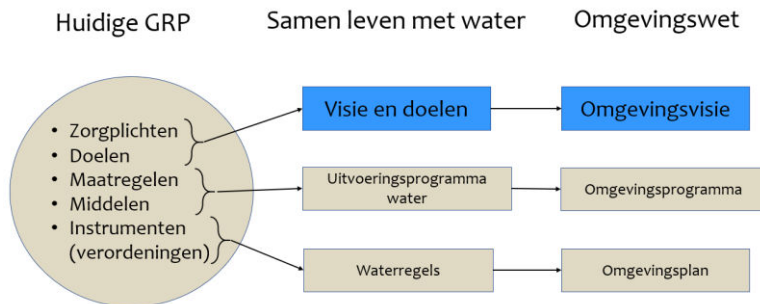
De ambitie van de gemeente voor de watertaken en klimaatadaptatie wordt via een lange termijn visie en doelstellingen uiteengezet. De samenhang met de omgevingsvisie wordt aangeduid.

4 Uitwerking visie en doelen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de visie en doelen voor de watertaken van de gemeente Hellendoorn. Het hoofdstuk is de basis voor de visie op water in de Hellendoornse omgevingsvisie.

Figuur 4.1, samenhang 'Samen leven met water' en omgevingsvisie

De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van haar afval-, hemel-, grond- en oppervlaktewatertaken. Zij doet dit met betrokken en kundige mensen, inwoners, ondernemers, andere overheden en belanghebbenden en altijd redenerend vanuit het algemeen belang. De zorg voor het rioolstelsel en het watersysteem vindt plaats op basis van maatschappelijke aanvaardbare kosten. Thema's die daarbij een rol spelen, zijn: afweging van risico's, doelmatigheid, urgentie, (politieke) actualiteit, meekoppelkansen, beheerbaarheid, duurzaamheid, bedrijfszekerheid en goed assetmanagement. De gemeente heeft een belangrijke voorbeeldfunctie in relatie tot duurzaamheid, voorbeelden daarvan zijn het minimaliseren van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en het gebruik van duurzame (bouw) materialen en materieel (duurzaam wagenpark). De visie en doelen voor de drie wettelijke zorgplichten, het veranderend klimaat en oppervlaktewater zijn navolgend uitgewerkt.

4.2 Visie

Visie op afvalwater

Het inzamelen en afvoeren van afvalwater levert een enorme bijdrage aan de volksgezondheid en leidt wereldwijd tot een langere levensverwachting. De gemeente werkt aan een gezonde leefomgeving door in te zetten op een goed functionerend en robuust rioolstelsel dat kan meebewegen met de ontwikkelingen van de toekomst.

Daar waar mogelijk worden stromen van vuil en schoon water gescheiden (gehouden) en worden water en grondstoffen hergebruikt. Samen met de waterschappen streeft de gemeente naar het verminderen van de hoeveelheid te zuiveren afvalwater en het optimaal gebruik van afvalwater vanuit het perspectief van circulariteit: hergebruik van water, nutriënten en warmte.

De gemeente streeft er samen met de waterschappen naar om het afvalwater op een doelmatige wijze in te zamelen, te transporteren en te zuiveren voordat het geloosd wordt op het oppervlaktewater. Het proces van inzamelen, transporteren en zuiveren samen wordt ook wel de afvalwaterketen genoemd.

Visie op hemelwater

De gemeente werkt aan een veilige en klimaatbestendige leefomgeving door op een zorgvuldige manier om te gaan met het hemelwater dat valt op de verhardingen. Waar mogelijk worden verharde oppervlakken ontsteend en vergroend.

Afstromend schoon regenwater van verhardingen wordt zoveel mogelijk direct of anders via voorzieningen naar de bodem geleid, zodat het vertraagd kan afstromen en in perioden van droogte een buffer vormt. In z'n algemeenheid wordt nagestreefd om het hemelwater zoveel mogelijk vast te houden, daar waar het valt. Inwoners, ondernemers en overige belanghebbenden worden gestimuleerd om hemelwater zoveel mogelijk op het eigen terrein vast te houden.

Visie op grondwater

De gemeente streeft, ook bij een veranderend klimaat, naar het voorkomen van structureel negatieve gevolgen van afwijkende grondwaterstanden voor de aan de grond gegeven bestemming van een gebied. De gemeente streeft naar een grondwaterpeil dat voldoende diep is om structurele nadelige gevolgen door een te hoge grondwaterstand te voorkomen en voldoende hoog om droogteproblemen tegen te gaan. De Provincie Overijssel, de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen, de gemeente Hellendoorn en eigenaren nemen de eigen verantwoordelijkheid.

De visie en doelen voor het veranderend klimaat en oppervlaktewater hebben een duidelijke relatie met de wettelijke zorgplichten maar hebben een andere basis hebben dan de drie zorgplichten.

Visie op een veranderend klimaat

De gemeente streeft naar een klimaatrobuuste inrichting van de openbare (en niet openbare) ruimte in 2050. Thema's hierin zijn vooral: extreme neerslag, hitte en droogte. Maar ook hieraan gekoppelde thema's als vergroening en biodiversiteit.

Voor het thema extreme neerslag staan het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve economische gevolgen zoals schade aan gebouwen en vitale infrastructuur en de toegankelijkheid van hulpdiensten centraal. Voor het thema hitte staat verkleining van de gezondheidsimpact op kwetsbare groepen en het hittebestendiger maken van de openbare ruimte centraal. Voor het thema droogte streeft de gemeente naar maximale sponswerking van de openbare ruimte via groen en bodembuffers en het voorkomen van onomkeerbare schade aan kwetsbare gebouwen, infrastructuur en natuurwaarden.

Visie op oppervlaktewater

Naast afvalwater, hemelwater en grondwater is het oppervlaktewater een belangrijke schakel voor het veilig en droog houden van de leefomgeving. Schoon oppervlaktewater verhoogd ook de kansen voor biodiversiteit en is een van de dragers voor de toekomstige klimaatbestendige inrichting van Hellendoorn. Ook biedt oppervlaktewater kansen voor winning van warmte via aquathermie.

Ook rioolstelsels dragen hier in belangrijke mate aan bij. Verstandige keuzes voor beide systemen zorgen ervoor dat de dorpen klimaatbestendig, schoon en gezond blijven voor de mensen, maar natuurlijk ook voor planten en dieren! Wij willen water meer zichtbaar maken en zorgen voor een goede waterkwaliteit. Door water meer zichtbaar te maken wordt de waterbewustwording en de belevingswaarde vergroot.

4.3 Doelen

Vanuit de in de vorige paragraaf beschreven visie zijn de volgende doelstellingen voor dit beleidsplan uitgewerkt.

Thema	Doelstellingen
Overkoepelend	<p>Maatschappelijk verantwoord omgaan met de afval-, hemel en grondwatervoorzieningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het zo lang mogelijk laten renderen van de bestaande voorzieningen door doelmatig beheer en goed gebruik van het rioolstelsel.</i> - <i>Streven naar duurzaam materiaal- en energiegebruik en aanleg van duurzame systemen.</i> - <i>Het vergroten van inzicht in het functioneren van het rioolstelsel en het continu verminderen van de negatieve footprint voor het milieu.</i> - <i>Vergroten van de bewustwording voor het afvalwatersysteem en watersysteem en de gevolgen van klimaatverandering.</i> - <i>Vanuit waterprojecten streven naar het leveren van een bijdrage aan een gezonde fysieke leefomgeving.</i> <p>Maatschappelijk verantwoord omgaan met gemeenschapsgeld.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rechtvaardige verdeling van de kosten over de gebruikers.</i> - <i>Voortdurend zoeken naar een balans tussen kosten, risico's en prestaties.</i>
Afvalwater	<p>Zorg dragen voor de inzameling en het transport van afvalwater.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zo lang mogelijk waarborgen van het goed functioneren van het rioolstelsel en daarmee de inzameling en het transport van het afvalwater.</i> - <i>Voorkomen van overlast voor de gemeenschap, zoals stank en ingezakte wegdelen.</i> - <i>Samen met de waterschappen streeft de gemeente naar het verminderen van de hoeveelheid te zuiveren afvalwater en het optimaal gebruik van afvalwater vanuit het perspectief van circulariteit: hergebruik van water, nutriënten en warmte.</i> <p>Voorkomen van achterstanden via preventief beheer en onderhoud en planmatige vervanging en verbetering.</p>
Hemelwater	<p>Zorg dragen voor de verwerking van hemelwater in het stedelijk gebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Voorkomen van (economische) schade door hemelwateroverlast.</i> - <i>Bij het afvoeren van hemelwater streven we ernaar problemen niet op de omgeving af te wentelen.</i> - <i>Voor de afvoer van hemelwater gelden de tritsen: schoonhouden, scheiden en zuiveren (waterkwaliteit) en vasthouden, bergen en afvoeren (waterkwantiteit). Bij de inpassing van hemelwatervoorzieningen en stedelijk oppervlaktewater in ruimtelijke plannen houden we rekening met klimaatverandering.</i> <p>Lokale verwerking van hemelwater door particulieren en bedrijven stimuleren in bestaand gebied. Daarnaast verplichten van lokale verwerking van hemelwater in nieuwbouwggebieden en inbreidingslocaties.</p>
Grondwater	<p>Monitoren van de grondwaterstanden en voorkomen van structureel nadelige gevolgen voor de bestemming van een gebied.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Inzicht hebben in de grondwaterstanden in de gemeente.</i> - <i>Zoveel mogelijk voorkomen van grondwateroverlast of grondwateronderlast als gevolg van structurele nadelige gevolgen van te hoge of te lage grondwaterstanden.</i> <p>Bieden van inzicht in actuele grondwaterstanden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De rol van regisseur vervullen bij grondwaterproblemen.</i> - <i>Het duidelijk houden van verantwoordelijkheden en het helpen van eigenaren bij het nemen van de eigen verantwoordelijkheid.</i>

Thema	Doelstellingen
Een veranderend klimaat	<p>Voorkomen van wateroverlast door extreme neerslag.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>In kaart brengen van wateroverlastgevoelige gebieden en kwetsbare objecten.</i> - <i>Bepalen van de kwetsbaarheid van wateroverlastgevoelige gebieden, de verwachte impact op de leefomgeving en mogelijke acties voor verbetering met belanghebbenden.</i> <p>Lokale verwerking van hemelwater gericht op het voorkomen van hittestress en droogte.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Voor de afvoer van hemelwater wordt gebruik gemaakt van de sponswerking van de bodem, zowel op particulier terrein als in de openbare ruimte.</i> - <i>In nieuwbouwingebieden lokale verwerking van hemelwater door particulieren vastleggen. In bestaand gebied stimuleren via bewustwording, afkoppelen, ontstenen en vergroenen (voorbeeld vergroenen van schoolpleinen).</i> <p>Voorkomen van onomkeerbare schade aan kwetsbare gebouwen, infrastructuur en natuurwaarden in de stad door droogte.</p> <p>Voorkomen van hitte-eilanden in de dorpen door de openbare ruimte minder te verstenen en meer aandacht aan groen te geven zodat gebruik wordt gemaakt van natuurlijke koeling (bijvoorbeeld door bomen).</p>
Oppervlaktewater	<p>Bijdrage leveren aan een ecologisch en chemisch gezond oppervlaktewater en waterbodem.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De vervuilende invloed op de kwaliteit en het ecologisch functioneren van het oppervlaktewater en de waterbodem door overstortingen en regenwaterlozingen wordt waar mogelijk beperkt.</i> - <i>Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en waterbodem door planmatig beheer en onderhoud van het rioolstelsel.</i> - <i>Waar mogelijk benutten van kansen voor aquathermie.</i>

HOOFDSTUK 5

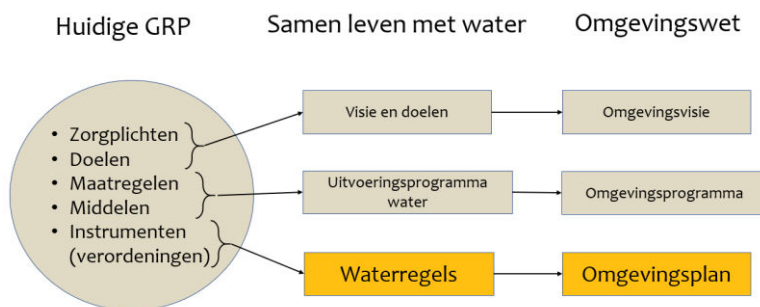
HELLENDOORNSE WATERREGELS

De huidige en toekomstige waterregels worden belicht en de samenhang met het toekomstige omgevingsplan wordt aangeduid.

5 Hellendoornse waterregels

5.1 Inleiding

Het omgevingsplan bevat de juridisch bindende regels voor burgers en bedrijven die de gemeente nodig acht om de ambities en doelen te realiseren. De toekomstige omgevingsvisie zal het stellen van regels in een omgevingsplan moeten legitimeren. In dit hoofdstuk sorteren we voor op de waterregels die gebruikt kunnen worden in het voor het omgevingsplan van Hellendoorn.

Figuur 5.1 samenhang 'Samen leven met water' en omgevingsplan

Vanuit het samenwerkingsverband Twents Waternet is een aanzet gemaakt voor de in de toekomst te gebruiken waterregels in de regio. De waterregels worden vanaf de inwerkingtreding van de omgevingswet, via de zogenaamde bruidsschat, opgenomen in het omgevingsplan. In dit hoofdstuk geven wij inzicht in de procedure die vanuit de omgevingswet voor de (water)regels in het omgevingsplan wordt doorlopen (paragraaf 5.1). De belangrijkste waterregels die Hellendoorn momenteel toepast zijn de regels in het kader van het watertoetsproces. In paragraaf 7.2 gaan wij in op de borging van de watertoets in de omgevingswet en de regels die de gemeente hieraan stelt. In paragraaf 7.3 gaan we in op een aanzet voor de toekomstige waterregels in het omgevingsplan.

5.2 Procedure (water)regels in het omgevingsplan

Via de Invoeringswet Omgevingswet zorgt het Rijk ervoor dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet alle gemeenten een omgevingsplan hebben. Het omgevingsplan dat van rechtswege ontstaat, bevat alle vigerende bestemmingsplannen en een aantal verordeningen, waaronder een eventuele hemelwaterverordening (als de gemeente die had vastgesteld). Dit omgevingsplan voldoet nog niet aan de eisen van het nieuwe stelsel. Voor gemeenten geldt een overgangstermijn tot 2029.

Het Rijk voorziet in overgangsrecht voor de regels die nu nog op rijksniveau zijn gesteld in onder andere het Besluit lozing afvalwater huishoudens, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Bouwbesluit 2012, maar in het nieuwe stelsel niet terugkeren op rijksniveau. Dit overgangsrecht voor voormalige rijksregels wordt de bruidsschat genoemd. De bruidsschat wordt van rechtswege toegevoegd aan ieder omgevingsplan. Direct vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten de bruidsschatregels aanpassen of schrappen.

5.3 Watertoets in de omgevingswet

In het huidige watertoetsproces wordt een aantal stappen doorlopen met waterbeheerders om na te gaan of er rekening wordt gehouden met waterbelangen in ruimtelijke planprocessen van

gemeenten, provincies en het Rijk. De kern van het instrument wordt gevormd door vroegtijdig overleg, een wateradvies en een waterparagraaf in de ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen.

De Omgevingswet gaat uit van een integrale benadering van alle aspecten van de fysieke leefomgeving. Alle bestuursorganen moeten bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden rekening houden met de taken van andere bestuursorganen. Met dit uitgangspunt borgt de Omgevingswet dat gemeenten bij het opstellen van een omgevingsvisie en omgevingsplan al in een vroeg stadium de waterbelangen borgen. De watertoets zou, gelet op dit uitgangspunt, niet meer wettelijk hoeven te worden voorgeschreven. Toch is een (enigszins aangepaste) watertoets in de nieuwe regelgeving (het Besluit kwaliteit leefomgeving) opgenomen. Deze nieuwe watertoets legt meer nadruk op de inhoudelijke vertaling van het waterbelang in onder andere omgevingsplannen, en minder op het proces.

In het document handleiding watertoets van mei 2018 is het watertoetsproces van de gemeente Hellendoorn toegelicht en zijn regels geformuleerd voor het ontwerp van hemelwatervoorzieningen en waterbergingen. De handleiding is bedoeld voor gemeentelijke medewerkers en initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen. De handleiding en regels in de handleiding zijn in het kader van dit beleidsplan bijgesteld aan de huidige ontwikkelingen, zie bijlage 1 handleiding watertoetsproces 2020. De belangrijkste regels zijn in tabel 5.1 opgenomen.

Tabel 5.1 Regels voor het ontwerp van hemelwatersystemen bij ruimtelijk ontwikkelingen

Activiteit	Ontwerp afvoercapaciteit, o.b.v. buien stichting Rioned	Ontwerp waterberging
<i>Uitbreiding woongebied</i>	Bui 9	60 mm
<i>Uitbreiding bedrijventerrein</i>	Bui 9	60 mm
<i>Nieuwbouw en bestaande bebouwing buiten de bebouwde kom</i>	Bui 9	60 mm
<i>Inbreidingen woongebied</i>	Bui 9	30 mm
<i>Uitbouw van woningen binnen de bebouwde kom</i>	Bui 9	30 mm
<i>Rioolvervangning, herstructurering, wegrenovatie</i>	Bui 9	30 mm

In de planperiode, voor einde 2025, wordt een vertaalslag gemaakt van het watertoetsproces 2020 naar de regels die in het omgevingsplan worden opgenomen.

5.4 Waterregels in het omgevingsplan

Voor het waterbeheer zijn met name de regels over aansluiten op de riolering en over afvalwaterlozingen in de bruidsschat relevant. Dit betreft onder andere de lozing van grondwater, afstromend hemelwater en huishoudelijk afvalwater in de bodem, de riolering en het oppervlaktewater. Daarnaast zijn er specifieke lozingsregels voor bedrijfstakken opgenomen in de bruidsschat. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn het lozen bij kleinschalige voedselbereiding (zoals de vetafscheider bij de horeca), lozen bij telen en kweken van gewassen (zoals spoelwater van biologisch geteeld fruit), lozen bij het maken van beton, lozen bij het wassen van motorvoertuigen en lozen bij het opslaan van mest of kuilvoer.

In de door het Twents Waternet gemaakt aanzet is een aantal bouwstenen voor regelgeving op watergebied opgenomen. De bouwstenen gaan over:

- aansluiten op de riolering;
- lozen van afvalwater;
- bedrijfsafvalwater in het buitengebied;
- vloerpeilen en maximaal percentage verharding;
- waterberging inclusief afkoopregeling;
- afkoppelen en infiltreren;
- bodemenergiesystemen in intrekgebieden.

De bouwstenen bieden mogelijkheden om onderwerpen op verschillende wijze te regelen. Als de gemeente bijvoorbeeld waterberging bij particulieren wil afdwingen, kan dat met de regels voor nieuwbouw of met regels over afkoppelen bij bestaande bouw. In het kader is de essentie van de bouwstenen aangeduid. Voorbeeldregels bij de bouwstenen zijn te vinden in bijlage 3. In de planperiode gaat de gemeente actief met de bouwstenen aan de slag, bepalen we welke bouwstenen voor Hellendoorn relevant zijn, voegen we waar nodig bouwstenen toe en wegen we af of de regels vanuit de bruidschat aanpassingen behoeven.

De (nog te ontwikkelen) regels/bouwstenen dragen bij aan de visie die de gemeente Hellendoorn heeft op de uitvoering van haar watertaken

Bouwsteen aansluiten op de riolering

Om het functioneren van de openbare riolering te waarborgen, zijn regels nodig over de aansluitingen op deze riolering. Deze bouwsteen bevat regels over het aansluiten van de perceelleidingen voor afvalwater op de openbare riolering.

Bouwsteen bedrijfsafvalwater in het buitengebied.

De bouwsteen richt zich op het gerioleerde buitengebied dat vaak bestaat uit drukrioleringen die in beginsel bedoeld zijn voor huishoudelijk afvalwater. Bedrijfsafvalwater dat qua biologische afbreekbaarheid niet overeenkomt met huishoudelijk afvalwater, moet in veel gevallen ook op de vuilwaterriolering worden geloosd. De drukriolering kan dit afvalwater, zeker als het gaat om grote hoeveelheden, vaak niet adequaat verwerken. De gemeente regelt met de bouwsteen de beperkingen die aan dergelijke lozingen moeten worden gesteld.

Bouwsteen lozen van afvalwater

Deze bouwsteen gaat over het lozen van huishoudelijk afvalwater of bedrijfsafvalwater van huishoudelijke aard. Onderscheid wordt gemaakt naar afvalwater binnen de bebouwde kom en in het buitengebied. De regels betreffen de lozingsroute, zuiveringsvoorzieningen en bij toepassing van een lokale zuiveringsvoorziening regels voor aan te leveren gegevens en bescheiden.

Bouwsteen vloerpeilen en maximaal percentage verhardingen

In toenemende mate worden percelen verhard en ligt het bouwpeil van vloeren op gelijke hoogte met verharding buiten het gebouw. Hierdoor stroomt hemelwater makkelijk het gebouw in met alle gevolgen van dien. Meer verharding op een perceel zorgt daarnaast voor minder mogelijkheden voor infiltratie in de bodem. Hemelwater stroomt daardoor versneld af naar de riolering, die daardoor overbelast raakt. Om deze ongewenste effecten te voorkomen, zijn artikelen in de bouwsteen opgenomen die zowel de hoogte van het bouwpeil als het maximale percentage verharding reguleren.

Bouwsteen waterberging inclusief afkoopregeling

Door klimaatverandering is er steeds vaker sprake van extreme neerslag. Om belasting op de openbare riolering terug te brengen, is het belangrijk dat particulieren het hemelwater langer op eigen terrein vasthouden en vertraagd afvoeren. Het is daarom belangrijk vast te leggen in welke gevallen particulieren een waterberging moeten aanleggen en waar deze aan moet voldoen. Ook het opnemen in het omgevingsplan van een afkoopmogelijkheid wanneer bij omgevingsvergunning wordt afgeweken van de waterbergingseis is belangrijk. Deze bouwsteen heeft sterke raakvlakken met de handleiding watertoets.

Bouwsteen afkoppelen en infiltreren

Deze bouwsteen gaat over een verbod om hemelwater of grondwater te lozen op vuilwaterriolering. Het verbod geldt alleen in het zogenaamde afkoppelgebied. Om de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater veilig te stellen, kan de gemeente perceeleigenaren verplichten om in een bepaald gebied af te koppelen. De gemeente Hellendoorn heeft tevens de mogelijkheid om via het omgevingsplan infiltreren van hemelwater op eigen terrein in aangewezen infiltratiegebieden te verplichten. Achterliggende reden hiervan is de wens om hemelwater lokaal vast te houden in de betreffende gebieden, zodat dit water beschikbaar blijft voor perioden van droogte. Ook deze bouwsteen heeft sterke raakvlakken met de handleiding watertoets.

Bouwsteen bodemenergiesystemen in intrekgebieden

Bij de aanleg van een bodemenergiesysteem dient de drinkwaterwinning te worden veiliggesteld. Het werkingsgebied van deze bouwsteen betreft de zogenaamde intrekgebieden rondom een onttrekkingspunt voor de drinkwatervoorziening vanuit de diepe grondwatervoorraden. Het doel van de bepaling is het beschermen van de kwaliteit van het grondwater voor de drinkwaterwinning.
Het inzamelen en afvoeren van afvalwater levert een enorme bijdrage aan de volksgezondheid en leidt wereldwijd tot een langere levensverwachting. De gemeente werkt aan een gezonde leefomgeving door in te zetten op een goed functionerend en robuust rioolstelsel dat kan meebewegen met de ontwikkelingen van de toekomst.

HOOFDSTUK 6

UITVOERINGSPROGRAMMA WATER

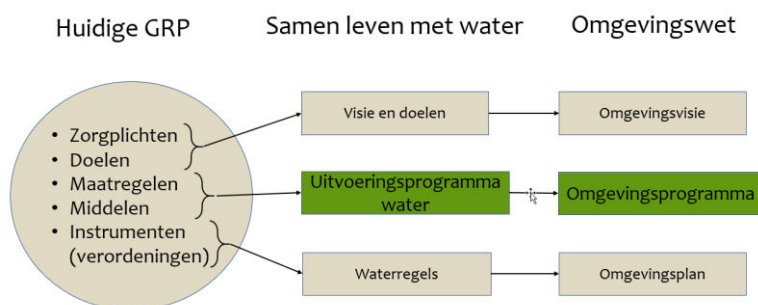
Het uitvoeringsprogramma water voor de planperiode 2021-2025 komt aan bod en bestaat uit een inhoudelijk, een personeel en een financieel deel. De samenhang met het toekomstige omgevingsprogramma wordt aangeduid.

6 Uitvoeringsprogramma water Hellendoorn

6.1 Inleiding

Het karakter van het toekomstige omgevingsprogramma is uitvoeringsgericht en bevat concrete maatregelen gericht op het realiseren van de visie en doelstellingen. Een maatregel kan ook strategisch van aard zijn, bijvoorbeeld een onderzoek gericht op doorvertaling van de stresstest droogte naar ontwerpeisen voor een ruimtelijke ontwikkeling. Het omgevingsprogramma wordt, in tegenstelling tot de omgevingsvisie, naar verwachting vanuit verschillende disciplines zoals wegen, groen, water en vanuit gebiedsontwikkelingen opgebouwd. De horizon van de maatregelen is zowel voor de korte als de lange termijn. Om zeker te stellen dat de maatregelen worden uitgevoerd kent de Omgevingswet een uitvoeringsplicht. De opzet van het omgevingsprogramma zal nadat de omgevingsvisie en het omgevingsplan zijn opgesteld nog nader vorm krijgen. Op dat ogenblik wordt ook beoordeeld hoe het uitvoeringsprogramma water daarbij kan aansluiten.

Voor het uitvoeringsprogramma water wordt gezocht naar samenwerking met andere waterpartners, cofinanciering via landelijke subsidies en samenwerking met andere gemeentelijke programma's bijvoorbeeld het programma woon- en leefomgeving (beleidsaccent duurzaamheid).

Figuur 6.1 samenhang 'Samen leven met water' en omgevingsprogramma

De opgaven voor de drie zorgplichten, het veranderend klimaat en oppervlaktewater zijn vanuit de visie en doelstellingen verder verwoord (paragrafen 6.2 tot en met 6.5) en uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma water (paragraaf 6.6), personele aspecten en het kostendekkingsplan voor het uitvoeringsprogramma water komen in de laatste twee paragrafen aan bod.

6.2 Opgaven afvalwaterzorgplicht

Hellendoornse riolering is bedrijfszeker en gaat lang mee

De levensduur van de Hellendoornse riolering is circa 60 tot 80 jaar. De reden voor deze relatief lange levensduur is de ligging van de riolering in een overwegend stabiele zandgrond. Doordat bij deze grondslag minder verzakkingen optreden ontstaat minder schade aan de riolen. Een vervangingsplanning voor oude riolen of riolen die in een slechte toestand verkeren is een belangrijke pijler voor dit beleidsplan. In de periode tussen 2000 en 2015 is relatief veel riolering gerenoveerd of vervangen, in de periode tot 2020 minder. Op dit moment worden relatief weinig renovaties en vervangingen vanuit de beoordeling van de kwaliteitstoestand verwacht, een nieuwe vervangingspiek zal zich mogelijk na 2030 voordoen. De strategische vervangingsprognose wordt ook de komende jaren regelmatig vastgesteld op basis van actuele rioolinspecties.

Integraal Beheer Openbare Ruimte

Diverse criteria zijn van invloed op de keuze of een riool vervangen wordt of niet. Belangrijk zijn vanzelfsprekend de afwegingen ten aanzien van het riool zelf: de toestand, ouderdom en functie van het riool. Daarnaast wordt actief aansluiting gezocht met ontwikkelingen in de omgeving, programma wegen en de afstemming met andere programma's. Bij het vervangen van riolering worden straten en wegen veelal van trottoir tot trottoir opengebroken. Dit leidt tot hinder bij de betrokken burgers en bedrijven. Door de werkzaamheden te combineren met andere werken (bijvoorbeeld vervangen van bestrating, de wijkaanpak met betrekking tot de energietransitie, elektriciteitskabels of drinkwaterleidingen en herinrichtingsprojecten, wordt efficiënter gewerkt en wordt hinder voor de omgeving zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast bespaart het kosten in de uitvoering van de werkzaamheden, omdat de kosten voor het open maken van de straat maar één keer betaald hoeven te worden. In de gemeente Hellendoorn wordt zoveel mogelijk *'Werk met Werk gemaakt'*. Het proces om het beheer van de openbare ruimte (IBOR) verder te ontwikkelen wordt in 2021 vastgelegd in het beleidsplan IBOR.

Frequente reiniging en inspectie van riolering van groot belang

De gemeente stelt de kwaliteitstoestand van het gemeentelijk rioleringsstelsel vast door middel van een visuele inspectie ten behoeve van het bepalen van vervangings- en verbeteringsmaatregelen. Voordat zo'n inspectie plaats vindt, wordt de betreffende rioolstreng schoongemaakt en het vrijkomend slib afgevoerd. Jaarlijks reinigt en inspecteert de gemeente ongeveer 10% van de riolering. Bijzondere voorzieningen zoals zinkers, overstortputten, spindelschuiven en terugslagkleppen worden regelmatig geïnspecteerd en gereinigd, kleine gebreken worden daarbij meteen hersteld. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

Gemeentelijke riolen moeten goed bereikbaar zijn

De gemeente hanteert als uitgangspunt dat gemeentelijke riolen in gemeentegrond horen te liggen. Riolering wordt zo veel mogelijk aangelegd op percelen in eigendom van de gemeente Hellendoorn. Uitgangspunt is ook dat geen gronden worden verkocht waarin gemeentelijke riolen zijn gelegen.

Onderhoud gemalen en drukrioolunits

De gemalen en drukrioolunits worden jaarlijks gereinigd en in detail geïnspecteerd waarna preventieve onderhoudsmaatregelen worden vastgesteld. Het eerste lijns onderhoud van gemalen wordt uitgevoerd door de buitendienst, ernstigere gebreken worden op contractbasis uitbesteed. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet. We onderzoeken daarbij de mogelijkheden om energie te besparen of te winnen, en een alternatief voor een toekomstige lokale afvalwaterbehandeling tussen Lemele en Hellendoorn. Aan de hand van jaarlijkse inspecties worden tevens grootschaligere vervangingen en de planning daarvan bepaald. De komende jaren worden voor diverse rioolgemalen verbetermaatregelen uitgevoerd, onder andere de rioolgemalen Knollenhaarweg en Veldhuizenweg in het transportstelsel vanaf Lemele zijn aan vernieuwing toe.

Afbeelding 6.1 drukrioolunit en besturingskast

6.3 Opgaven hemelwaterzorgplicht

Reinigen van kolken en lijngoten

Kolken zijn essentieel voor het inzamelen van regenwater dat valt in de openbare ruimte. Verstopping kan lokaal leiden tot overlast, terwijl de hoofdriolering nog voldoende afvoercapaciteit heeft. De gemeente streeft naar het 100% functioneren van de kolken. Er is bij de rioolbeheerder geen inzicht in de kwaliteit van de huidige kolken. De gemeente gaat een beheerplan opstellen voor het reinigen en onderhouden van kolken.

Beheer van overige hemelwatervoorzieningen

De laatste jaren heeft de gemeente veel kleinere (groene) hemelwatervoorzieningen aangelegd. Het gaat om bergende greppels, bermen, wadi's en infiltratievoorzieningen. In de komende planperiode is meer aandacht voor deze voorzieningen nodig. Het gegevensbeheer voor deze voorzieningen zal worden versterkt. Daarnaast komt er meer aandacht voor het periodieke onderhoud.

Verbetering van de waterkwaliteit door scheiding van waterstromen

Om de waterkwaliteit in Hellendoorn te verbeteren zijn sinds de 00's meer structureel, gescheiden rioolstelsels aangelegd, sinds het begin van deze eeuw wordt hemelwater waar mogelijk actief afgekoppeld. Regenwater wordt niet meer gemengd met vuilwater, maar via een aparte regenwaterriolering afgevoerd naar het oppervlaktewater of geïnfiltreerd in de bodem. Dit zorgt ervoor dat de rioolwaterzuiveringen efficiënter kunnen werken, de kwaliteit van het oppervlaktewater verbetert en hemelwater lokaal wordt verwerkt waardoor droogte in de bodem wordt verminderd. Het scheiden van de verschillende waterstromen wordt structureel meegenomen bij nieuwbouw of herstructurering in bestaand stedelijk gebied mits doelmatig. In sommige gevallen is het niet efficiënt om een gescheiden systeem aan te leggen. Voorbeelden daarvan zijn situaties waarbij er weinig oppervlaktewater in de buurt aanwezig is, er weinig ruimte boven en ondergronds beschikbaar is, woningen hun hemelwater en afvalwater niet gescheiden hebben, een onvoldoende bodemkwaliteit of een te hoge grondwaterstand. Om die reden wordt de doelmatigheid per project bekeken.

Vasthouden aan afkoppelen van hemelwater

De gemeente neemt het afkoppelen van verhard oppervlak mee bij grote rioolvervangingen, reconstructies van de openbare ruimte en bij nieuwbouw. Daarbij gaat de gemeente steeds nadrukkelijker op zoek naar kansen voor vergroening van de openbare ruimte. Een voorbeeld daarvan is het project Stadsbeek de Brake Nijverdal. Als basisuitgangspunt voor afkoppelen bij rioolvervangingsprojecten en reconstructies gaan we uit van het verminderen van het verhard oppervlak met minimaal 10%. Figuur 6.1 geeft een beeld van de zoekgebieden voor toekomstige blauwe infrastructuur.

Figuur 6.1 Zoekgebieden voor blauwe infrastructuur

Regenbuien ontwerpcriteria bestaand gebied en nieuwbouw, extreme neerslag

Regenbuien kunnen wateroverlast veroorzaken, een situatie waarbij hemelwater niet meer kan worden afgevoerd door de riolering. Als norm voor water op straat hanteert de gemeente dat bij de landelijk vigerende ontwerpbui, bui 8 20 mm in 60 minuten, geen water op de straat optreedt in bestaand gebied. We werken toe naar een situatie waarbij bui9 kan worden afgevoerd (30 mm in 60 minuten). Als norm voor water op straat in het geval van nieuwbouw gaan we uit van bui 9.

Regent het nog harder dan streven we ernaar deze neerslag op een verantwoorde manier in de openbare ruimte de bodem of in het oppervlaktewater op te vangen. Als dit niet mogelijk is onderzoeken we maatwerk en bepalen we of lokaal extra maatregelen worden getroffen. In het verleden is dit onder andere gebeurd bij de Drosteweg in Hellendoorn.

Van theoretische modellen naar meten in de praktijk

Het functioneren van de rioolstelsels in de woonkernen is op basis van een theoretisch model getoetst. Deze herberekeningen zijn vastgelegd in zogenaamde basisrioleringsplannen. In 2012 heeft de gemeente een afvalwatermeetnet geïnstalleerd bestaande uit een groot aantal meetpunten vooral bij overstorten en bij gemalen. Het meetnet bestaat uit nivometers, elektromagnetische debietmeters en neerslagmeters. De grote hoeveelheid data die vanuit het model en meetnet vrijkomen maken analyses daarvan niet altijd gemakkelijk. In 2019 is daarom een platform ingericht waar de grote hoeveelheid modelresultaten en meetresultaten online worden uitgewisseld en samen worden gevisualiseerd. Via dit platform analyseren wij het gedrag van rioolstelsels vanuit drie thema's: beschermen van de volksgezondheid, voorkomen van wateroverlast en beschermen van het milieu. Hiermee vergroten we het inzicht in het gedrag van het rioolstelsel, verbeteren we het meetnet en het theoretische model, verbeteren we het operationele beheer en leggen we een betere basis voor investeringsbeslissingen. De eerste fase van dit project is afgerond voor een deel van het areaal. De komende planperiode zullen wij de opzet uitbreiden naar de rest van het areaal.

Gebiedsgerichte benadering

Bij het vaststellen van de juiste maatregelen in projecten gaat de gemeente gebiedsgericht te werk. Voor het inpassen van hemelwatervoorzieningen zoals infiltratievoorzieningen, waterberging of groen in een project wordt gekeken naar de samenhang met het gebied in plaats van de individuele straat. Via watervisiekaarten op wijkniveau gaan we een lange termijn beeld schetsen van de wijze waarop met hemelwater in een bepaald gebied in de toekomst zal worden omgegaan. Deze watervisiekaart is een belangrijke drager voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan die in het kader van de Omgevingswet wordt uitgewerkt.

6.4 Opgaven grondwaterzorgplicht

Taakopvatting

Grondwaterstanden mogen geen aanleiding geven tot structurele nadelige overlast voor de aan de grond gegeven bestemming. De gemeente geeft gehoor aan deze zorgplicht, door binnen de grenzen van doelmatigheid en financiële en technische haalbaarheid maatregelen te treffen om structurele grondwateroverlast te voorkomen of te beperken in het openbaar gebied.

Perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor eventuele nadelige gevolgen op eigen perceel, voor zover zij daar redelijkerwijs zelf in kunnen voorzien. De gemeentelijke zorgplicht geldt alleen voor maatregelen die niet tot de verantwoordelijkheid van het waterschap en de provincie behoren. Als de oplossing van structurele problemen doelmatiger is via maatregelen van andere overheden dan zijn gemeentelijke maatregelen in het kader van de grondwaterzorgplicht niet aan de orde.

De gemeentelijke taakopvatting ten aanzien van de drie centrale begrippen in de grondwaterzorgplicht structureel, nadelig en doelmatig is in bijlage 1 verwoord. Tevens zijn enkele situaties aangegeven die door de gemeente worden uitgesloten.

Waterloket

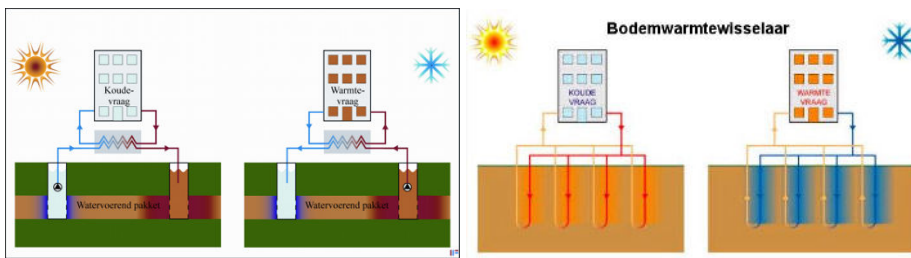
De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor de goede staat van zijn eigendom. Hij zorgt voor bouwkundige of waterhuishoudkundige voorzieningen op het eigen terrein en voor de eigen woning (zoals een vochtdichte vloer en waterdichte kelder). De perceel eigenaar kan echter wel voor grondwateroverlast terecht bij de gemeente. De gemeente geldt als eerste aanspreekpunt (loketfunctie). De gemeente registreert de meldingen en voert de regie over de doelmatige aanpak van grondwaterproblemen.

Samenwerking

Bij het oplossen van grondwaterproblemen zal rekening worden gehouden met de doelstellingen voor de waterkwaliteit en kwantiteit. In overleg met het waterschap of provincie zal in voorkomende gevallen gezocht worden naar de meest doelmatige oplossingen.

Bodemenergiesystemen

In toenemende mate wordt er in Hellendoorn gebruik gemaakt van Warmte Koude Opslag (WKO-systemen). WKO-systemen kunnen worden gebruikt voor het (duurzaam) verwarmen en koelen van gebouwen. De aanleg en bedrijfsvoering van deze systemen kan negatieve gevolgen voor het grondwater hebben. Zo kunnen lokaal grondwaterstandsfluctuaties ontstaan door het oppompen en injecteren van grondwater. Gemeente wil de komende planperiode een beter beeld krijgen van de WKO-systemen die er zijn via een analyse van de verantwoordelijkheden en risico's samen met andere belanghebbenden zoals de provincie en Vitens.

Figuur 6.2 gesloten en open bodemenergiesystemen

Grote grondwateronttrekkingen

Binnen de gemeentegrenzen vindt een aantal forse grondwateronttrekkingen plaats ten behoeve van industrie en drinkwater. Bekend is dat dit een verlaging van het ondiepe grondwater tot gevolg heeft en dat een eventuele stopzetting of vermindering ervan structurele problemen zou kunnen veroorzaken. Gemeente wil hier in de planperiode een beter beeld van krijgen.

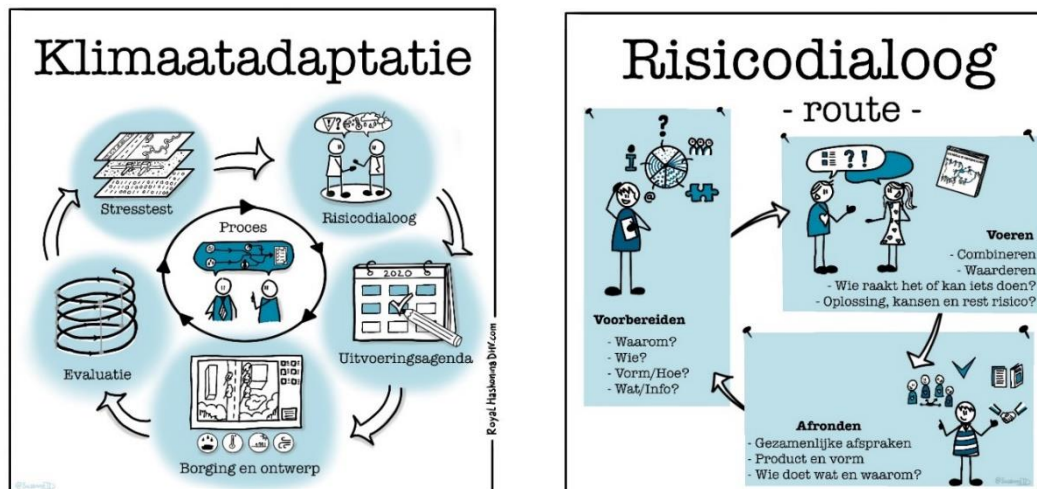
6.5 Opgaven en veranderend klimaat

Naar een klimaatrobuuste leefomgeving

Hellendoorn werkt al geruime tijd aan een klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving onder andere door wateroverlastlocaties aan te pakken en verhard oppervlak af te koppelen. Eind 2019 heeft de gemeente de kwetsbare locaties voor de drie centrale thema's (extreme neerslag, hitte en droogte) in beeld gebracht. Deze zogenoemde 'stresstest' heeft geresulteerd in een online atlas met kaarten die de gevolgen van extreem weer laten zien (<https://twn.klimaatatlas.net/>). In de komende planperiode tot en met 2025 werkt de gemeente verder aan het voeren van risicodialogen met belanghebbenden en het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Figuur 6.3 geeft een beeld van de processen die de gemeente in het kader van klimaatadaptatie periodiek zal doorlopen.

Om klimaatadaptatie beter te verankeren in de inrichtingsprocessen en (nieuwbouw)plannen zal de gemeente het document watertoetsproces2020 met ambities en eisen voor klimaatadaptatie verder uitwerken vanuit de drie belangrijkste thema's: extreme neerslag, hitte en droogte.

Figuur 6.3, proces van klimaatadaptatie conform het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (links). De afbeelding rechts licht het voeren van de risicodialoog toe.

Vaststellen kwetsbare locaties (extreme neerslag)

Door klimaatverandering zal de kans op extreme neerslag toenemen. Met behulp van modelberekeningen is onderzocht wat de gevolgen zijn van deze extreme buien. De kans dat een dergelijke bui valt is overigens zeer klein. Omdat extreme regenval vaak zeer lokaal plaats vindt, komen elk jaar in Nederland toch enkele van zulke zware piekbuien voor.

De gevolgen van klimaatverandering door extreme buien zijn in beeld gebracht met drie buien:

- Een bui van 70 mm in één uur (eens in de 100 jaar).
- Een bui van 90 mm in één uur (eens in de 250 jaar).
- Een bui van 160 mm in twee uur (eens in de 1000 jaar).

In de toekomst zal de kans dat een dergelijke bui ook een keer in Hellendoorn valt toenemen. Bij deze extreme neerslag kan de riolering de afvoer niet volledig aan en zal voor langere tijd water op straat blijven staan en over maaiveld gaan stromen. De afvoercapaciteit van het rioelstelsel via de gemalen en overstorten is immers niet ontworpen op dergelijke extremen, omdat dit een buitenproportionele financiële inspanning zou vragen.

De kaarten die vanuit de stresstest zijn gemaakt, tonen waar de grootste waterhoogten ontstaan. Bij het interpreteren van deze kaarten en het vaststellen van knelpunten past de gemeente maatwerk toe. De focus ligt daarbij op locaties die een belangrijke functie vervullen. Zo moeten de hulpdiensten zo goed mogelijk kunnen blijven functioneren. Schade aan bijvoorbeeld scholen, parkeerkelders en verzorgingstehuizen moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Groen en waterberging (hitte, droogte)

De voorkeur is zoveel mogelijk hemelwater vast te houden op de plek waar het hemelwater valt. Dit kan door water te bergen waar het valt, door te vergroenen of een bodeminfiltratievoorziening aan te brengen. Wanneer je meer groen zoals mossen, planten, grassen en bomen laat groeien in tuinen, straten, wijken en steden heeft dat vele positieve effecten zoals uit het kader hieronder blijkt. Als basisuitgangspunt voor afkoppelen bij rioelvervangingsprojecten en reconstructies gaan we uit van het verminderen van het verhard oppervlak met minimaal 10%.

Voordelen voor de leefomgeving

Regenwater blijft behouden (door planten) en loopt gemakkelijker de bodem in, de kans op verdroging neemt af.

Het regenwater wordt beter gezuiverd door het gras, de planten, bomen en grond.

CO2 wordt gereduceerd. Bomen halen CO2 uit de lucht en zetten die om in zuurstof en biomassa (zoals hout, blad en wortels). De zuurstof geven ze aan de lucht.

De lucht wordt schoner, omdat fijnstof opgenomen wordt door planten.

De natuurlijke omgeving herstelt en de biodiversiteit verbetert.

Voordelen voor de mens

De mentale en fysieke gezondheid heeft er baat bij.

Er ontstaat meer sociale cohesie, bijvoorbeeld door groene wijken of groene schoolpleinen.

Financiële voordelen

Het gebruik van stroom en gas kan afnemen wanneer gebruik gemaakt wordt van groene isolatie zoals bijvoorbeeld mos op een plat dak.

De vastgoedwaarde kan verhoogt worden, bijvoorbeeld door zonnepanelen.

Een groene waterberging is minder kostbaar dan berging in het rioolstelsel.

- CO2-afvang
- Huizenwaarde
- Verkoeling
- Opslag voor water
- Gezondheid
- Luchtzuivering
- Biodiversiteit

Afbeelding 6.3 waterberging Nijverdal noord (links) en een voorbeeld van een wadi.

Adaptatie op particulier terrein (extreme neerslag, hitte en droogte)

Ook bewoners en bedrijven kunnen hun steentje bijdragen aan een waterrobuuste omgeving.

Regen valt immers niet alleen in de openbare ruimte: meer dan de helft van het oppervlak is niet in bezit van de gemeente zelf. Voorbeelden van maatregelen op eigen terrein zijn het aanleggen van groene daken en het verminderen van verharding (tegels) in tuinen en op binnenterreinen. De gemeente wil hierin het goede voorbeeld geven door duurzame initiatieven te stimuleren.

Relatie hittestress en gezondheid

Hitte is vooral voor ouderen en chronische zieken een risico en verergert de klachten van patiënten met hart-, vaat- en longziekten. Tijdens een hittegolf is er geregeld sprake van smog. De combinatie van een slechte luchtkwaliteit en hitte zorgt voor een extra belasting op de gezondheid voor deze kwetsbare mensen.

Steden en dorpen moeten veerkrachtiger worden tegen extreme hitte. Daarbij moet worden gekeken naar het voorkomen van opwarming, maar ook naar de mate waarin een stad zich voorbereid op een hittegolf, en hoe de stad of het dorp zich daarvan kan herstellen.

Concreet moeten gebouwen anders worden ontworpen: ze moeten meer schaduw bieden en minder blootgesteld worden aan de hitte. Daarnaast moet steden en dorpen groener worden: bestaande groenblauwe netwerken van parken, natuurgebieden en watergebieden moeten worden verbonden, zodat hittestress voorkomen kan worden.

Groenblauwe schoolpleinen

We gaan de komende planperiode actiever werken aan het groenblauwe schoolpleinen. Het aanleggen van groenblauwe schoolpleinen biedt mogelijkheden om water vast te houden en lokaal te verwerken. Denk hierbij aan het laten infiltreren van regenwater in de bodem of het hergebruiken van regenwater. Groenblauwe schoolpleinen bieden ten opzichte van versteende pleinen veel voordelen:

- mogelijkheid tot educatie, meer buitenlessen en uitdagender voor kinderen;
- gezondere omgeving, meer frisse lucht, minder pesten, meer beweging en koeler;
- ruimtelijke kwaliteit, voor kinderen is een groen blauw schoolplein leuker, mooier en spannender;
- goede bijdrage aan klimaatadaptatie (wateroverlast, te droog en te heet), duurzaamheid en biodiversiteit;
- meerwaarde voor de leefomgeving.

Gebruikers ervaren groenblauwe schoolpleinen als zeer positief.

6.6 Opgaven oppervlaktewater

Operationeel onderhoud en beheer

We zetten naast reguliere onderhouds- en beheerwerkzaamheden zoals maaien van waterkanten en baggeren in op verbetering van ecologische waarden via bijvoorbeeld actief beheer en aanplant van vegetatie en het inrichten van natuurvriendelijke oevers. Indien nodig voeren wij extra baggerwerk uit bij riooloverstorten om de waterkwaliteit te verbeteren. Wij zetten ons in om verdroging in stedelijk en landelijk gebied tegen te gaan.

Afbeelding 6.4, tegen gaan verdroging door water vast te houden

Beheervisie watergangen

Recent heeft het waterschap Vechtstromen een aantal watergangen afgestoten naar de gemeente, deze zijn met het andere areaal momenteel in beheer bij de gemeente Hellendoorn. Momenteel is het watergangenbeheer hoofdzakelijk gericht op maaien. Voor het gehele areaal is het gewenst een beheervisie te ontwikkelen (wat hebben we, wat willen we en wat gaan we doen). In deze

beheervisie brengen we het areaal en de kwaliteitstoestand in beeld via een 0-meting en geven we aan hoe we met preventief, achterstallig en ecologisch beheer en onderhoud zullen omgaan.

Intensieve samenwerking gemeente en waterpartners

De gemeente en waterpartners werken intensief samen aan goed waterbeheer in Hellendoorn. In de planperiode voeren we met de waterschappen een OAS uit (Optimalisatie Afvalwater Systeem) en voeren we met de waterschappen een zogenaamd OAS-onderzoek uit (Optimalisatie Afvalwater Systeem). Ook de samenwerking vanuit Twents Waternet wordt voortgezet.

6.7 Uitvoeringsprogramma water, wat gaan we doen?

We maken ten aanzien van de maatregelen voor het uitvoeringsprogramma water onderscheid naar beheer, planvorming en onderzoek en investeringen enerzijds en naar de drie zorgplichten, het veranderend klimaat en oppervlaktewater anderzijds. Het programma is opgenomen in de tabellen 6.2 tot en met 6.4. In de laatste kolom is de relatie aangegeven met de drie zorgplichten, het veranderende klimaat en stedelijk oppervlaktewater:

- A, afvalwaterzorgplicht;
- H, hemelwaterzorgplicht;
- G, grondwaterzorgplicht;
- K, veranderend klimaat;
- O, oppervlaktewater.

Beheer en onderhoud

Onder beheer vallen alle activiteiten die samenhangen met het onderhoud van vrijvervalriolering ook voor afvoer van afvalwater en hemelwater, mechanische riolering en gemalen. Voorbeelden van activiteiten zijn storten van rioolslib, reinigen van kolken, reinigen en inspecteren van riolen, correctief en preventief onderhoud van riolen en gemalen en het in stand houden van meetapparatuur. Specifiek voor de hemelwaterzorgplicht zijn er nog beheeractiviteiten voor wadi's, open verharding en infiltratievoorzieningen. Voor de grondwaterzorgplicht beheren we een uitgebreid grondwatermeetnet en op beperkte schaal drainagevoorzieningen. Ook toerekeningen vanuit andere disciplines vallen onder beheer zoals het maaien van bermen, watergangenbeheer en straatvegen.

Tabel 6.2 Uitvoeringsprogramma water, maatregelen beheer

Maatregel	Opmerking/toelichting	Relatie
Beheersysteem installaties	Systeem waarmee vaste en kwaliteitsgegevens van drukrioolunits, gemalen en meetapparatuur worden vastgelegd	A,H,G
Beheersysteem rioelstelsel	Systeem waarmee vaste en kwaliteitsgegevens van riolen en persleidingen worden vastgelegd	A,H
Rioolinspectie en reiniging	Betreft reiniging en inspectie van vrijvervalleidingen en kolken.	A,H
Onderhoud speciale constructies en infiltratievoorzieningen	Reiniging en inspectie van speciale voorzieningen in het rioelstelsel zoals stuwputten. Reiniging en inspectie en klein onderhoud van infiltratievoorzieningen..	A,H
Beheer kolken en putten	Repareren of vervangen van kolken. Uitvoeren van reparaties aan putranden.	A,H
Gemalen, persleidingen, drukrioolunits en drukriolering	Verhelpen 1° lijn storingen. Opname meterstanden minigemalen. Onderhoud aan hoofdpersleidingen, ontstopping verstopte persleidingen of drukriolering en reiniging.	A,H

Storten rioolslib	Storten slib dat vrijkomt bij reiniging van riolering, kolken, gemalen en drukrioolunits.	A,H
Calamiteiten	Herstellen van onvoorziene schades in de hoofdriolering.	A,H
Grondwatermeetnet	Beheer grondwatermeetnet.	G
WIBON	Verzamelen data ten behoeve van de Wet Informatieuitwisseling Bovengrondse en Ondergrondse netten	A-H
Straatvegen	Vegen van goten langs wegen	
Maaien	1 maal per jaar uitmaaien van de watergangen/groene bergingen achter rioolovestorten. Verwijderen van vuil van overstort roosters.	O

Planvorming onderzoek en monitoring

Planvorming, onderzoek en monitoring is nodig om inzicht te krijgen en te houden in de toestand van de afvalwaterketen en het watersysteem. Onderzoek richt zich op slimme toepassingen die bijdragen aan de gemeentelijke opgaven. Voorbeelden zijn onderzoeken naar alternatieve sanitatie, een beter begrip van het functioneren van rioolstelsels via meten en modelleren, versterken van assetmanagement en planvorming ten behoeve van integrale en klimaat robuuste oplossingen. Voor zover zinvol worden planvormings- en onderzoeksprojecten met het Twents Waternet gezamenlijk opgepakt. Verder zal actief de samenwerking worden opgezocht voor een aantal onderwerpen met de waterschappen.

Tabel 6.3 Uitvoeringsprogramma water, maatregelen planvorming en onderzoek

Maatregel	Opmerking/toelichting	Relatie
Uitvoeringsprogramma water 2026-2030	Opstellen nieuw uitvoeringsprogramma water ten behoeve van omgevingsvisie, bijdrage aan omgevingsvisie en omgevingsplan	A,H,G,K,O
Onderzoek optimalisatie waterketen Hellendoorn (persleiding Lemele)	Onderzoek naar mogelijkheden om de afvalwaterafvoer en de zuivering van afvalwater via de persleiding vanaf Lemele tot aan Hellendoorn te optimaliseren.	A
Optimalisatiestudies drukriool / hydraulische toets gemalen	Onderzoek naar het hydraulisch functioneren van drukrioolsystemen en gemalen en relatie tot verbetering en vervanging van pompen en persleidingen.	A
Beheerplan/inventarisatie hemelwatervoorzieningen	Opstellen beheerplan voor hemelwatervoorzieningen zoals infiltratie transportriolen, wadi's en infiltratievoorzieningen.	H
Stimuleren educatie	Verstrekken van basislesmateriaal voor de groepen 1 tot en met 8 van de basisscholen over afvalwater, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en klimaatverandering.	A,H,G,K,O
Ontwikkelen dashboard meten en berekenen	Voortzetten en verder uitwerken van het pilot project Hellendoorn gericht op online uitwisseling van model- en meetresultaten zodat een betere basis voor investeringsbeslissingen ontstaat.	A,H
Onderzoek duurzame vormen van sanitatie	Onderzoek naar mogelijkheden om afvalwater op een alternatieve manier lokaal te zuiveren waarbij het effluent ook lokaal weer een nuttige toepassing krijgt. Welke (taak)opvattingen leven er bij de gemeente en de waterschappen rond decentrale sanitatie.	A
Onderzoek afvalwaterketen	OAS afvalwaterketen met Vechtstromen.	A
Voorlichting, zorgplichten en klimaatadaptatie	Uitwerken voorlichtingsmateriaal voor burgers en bedrijven gericht op de zorgplichten, oppervlaktewater en het veranderende klimaat via de website van de gemeente.	A,H,G,K,O
Voeren van risicodialogen	Voeren van risicodialogen met belanghebbenden gericht op klimaatadaptief handelen in de toekomst. Belanghebbenden zijn onder andere, eigenaren en gebruikers van gebouwen (burgers, bedrijven verenigingen van eigenaren, woningcorporaties), eigenaren en gebruikers van de openbare ruimte, netwerkbeheerders en maatschappelijke organisaties.	K
Onderzoek de Vloedgraven	Onderzoek naar het functioneren van deze watergang en het beter beleefbaar maken ervan.	K, O
Ontwikkelen instrumenten klimaatadaptatie.	Uitwerken instrumenten waarmee burgers en bedrijven worden gestimuleerd tot klimaatadaptief handelen. Een voorbeeld is een subsidieverordening voor groene daken en afkoppelen.	K
Opstellen kaart groen-/blauwe structuren voor de toekomst.	Wijkgerichte uitwerking van de toekomstige verwerking van hemelwater in combinatie met vergroening (lange termijn beeld in een wijk) via waterstructuurkaarten..	K
Functioneren infiltratiesystemen	Toetsen functioneren infiltratiesystemen zoals infiltratie transportriolen, infiltratiekoffers en wadi's.	G
Opstellen grondwatermodel t.b.v. uitvoeren zorgplicht	Opzetten van een grondwatermodel waarmee nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en projecten kunnen worden beoordeeld, valideren van het model vanuit de meetresultaten.	G
Evaluatie ontwikkeling grondwaterstanden	Uitwerken kaartbeelden vanuit het grondwatermeetnet waarmee de grondwaterstanden in de gemeente inzichtelijk worden ten behoeve van de invulling van de grondwatererzorgplicht (te hoge grondwaterstanden), droogte en gemiddelden.	G

Investerings, vervanging en renovatie vrijvalriolen, gemalen en drukrioolunits

Aan de hand van de inspectieresultaten en vanuit de gedachte 'integraal beheer openbare ruimte' is een concreet vervangingsprogramma opgesteld tot en met 2025 met een lange termijn doorkijk tot 2030. De vervanging van de vrijval riolering vormt de grootste vervangingsinvestering. Binnen de gemeente Hellendoorn worden niet automatisch alle riolen met schade vervangen, daar waar mogelijk en doelmatig worden kleinschalige reparaties of renovaties via relinen uitgevoerd.

Binnen de gemeente worden 765 drukrioolunits en 24 gemalen en de bijbehorende persleidingen beheerd. Voor deze voorzieningen is op basis van inspecties en kengetallen een inschatting gemaakt wanneer bepaalde onderdelen aan vervanging toe zijn en is een programma opgesteld. Aan de hand van jaarlijkse inspecties en onderhoudsrondes worden daadwerkelijke vervangingen voor een zeker jaar ingeschat.

Tabel 6.4 Uitvoeringsprogramma water, maatregelen investeringen rioolvervanging, rioolrenovatie, gemalen en drukrioolunits

Maatregel	Opmerking/toelichting	Relatie
Rioolvervanging	Programma van 8 projecten waar rioolvervanging nodig is, bij deze projecten wordt in het kader van klimaatadaptatie gezocht naar het meer vergroenen van de openbare ruimte en wordt mits doelmatig hemelwaterriolering aangelegd.	A,H,K
Rioolrenovatie	Programma van circa 40 projecten waar deelreparaties en reliningen worden uitgevoerd.	A
Gemalen en drukrioolunits	Programma voor vervangingen en aanpassingen van werktuigbouwkundige, elektrotechnische, besturingstechnische en bouwkundige onderdelen van gemalen en drukrioolunits.	A,H

Investerings, klimaatadaptatieprojecten

Het programma voor klimaatadaptatie is ten opzichte van de hiervoor aangegeven programma's relatief nieuw en nog in ontwikkeling. Gedurende de planperiode wordt dit programma verder concreet gemaakt. In het kader van de vervangingsprojecten vanuit het vervangingsprogramma vrijvalriolen wordt actief gewerkt aan minder verharding, lokale verwerking van hemelwater, de aanleg van blauwe aders en vergroening van de openbare ruimte.

We gaan via subsidies enkele schoolpleinen groen inrichten en werken daarbij waar mogelijk samen met andere subsidieverstrekters. We gaan via het project 'kolken lozen' actief op zoek naar locaties waar hemelwater eenvoudig kan worden afgekoppeld en naar groenvoorzieningen of watergangen kan worden geleid.

Bewoners en bedrijven zijn de beste ambassadeurs om in hun buurten aandacht te vragen voor afkoppelen van hemelwater in combinatie met vergroening. We gaan bewoners en bedrijven stimuleren om hiermee aan de slag te gaan (door het verstekken van subsidies). De gemeente helpt daarbij met het geven van informatie, advies, en tips zoals het gebruik van het netwerk van groenbedrijven.

Bewoners kunnen daarnaast zelf met initiatieven komen voor vergroening van de openbare ruimte, bijvoorbeeld voor het aanleggen van geveltuintjes of het afkoppelen en vergoenen van de openbare ruimte in een hofje.

Tabel 6.5 Uitvoeringsprogramma water, investeringen en subsidies klimaatadaptatie

Maatregel	Opmerking/toelichting	Relatie
Project "kolken lozen"	Opzoeken kolken die eenvoudig kunnen worden afgekoppeld van het rioolstelsel, het hemelwater wordt geloosd in nabijgelegen bermen of watergangen.	H,K
Klimaatadaptief centrum	Aangenamer verblijfsgebied in het centrum van Nijverdal creëren waardoor hittestress en wateroverlast wordt vermindert.	H,K
Project vergroenen schoolpleinen.	Samen met scholen opzetten van projecten om schoolpleinen te vergoenen met subsidie vanuit de gemeente.	H,K
Subsidie klimaatadaptatie	Vanuit nieuwe instrumenten stimuleren van het gebruik van groene daken, afkoppelen en ontharden op particulier terrein in combinatie met het bevorderen van vergroening en biodiversiteit	H,K
Onderzoek Gagelmansvennetje	Onderzoek naar verdroging en mogelijkheden om meer hemelwater aan te voeren vanuit Nijverdal Noord.	H,G,K,O
Projecten voor het vergroenen van de openbare ruimte.	Uitwerken projecten in de openbare ruimte gerelateerd aan lokale verwerking van hemelwater waarbij extra wordt ingezet op vergroening van de openbare ruimte in combinatie met biodiversiteit.	H,G,K,O
Tegengaan hittestress-rondom verzorgingshuizen.	Onder andere in het centrum van Nijverdal en Hellendoorn en rondom verzorgingshuizen (kwetsbare gebieden) tegengaan van hittestress via aanplant van bomen in combinatie met lokale verwerking van hemelwater.	K

Financiële samenvatting uitvoeringsprogramma water

Een samenvatting van de exploitatielasten en investeringen die in dit hoofdstuk zijn beschreven is opgenomen in tabel 6.6.

Tabel 6.6: Exploitatielasten en investeringen planperiode (exclusief doorberekeningen, BTW en kapitaallasten van investeringen)

Activiteit	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatielasten beheer en onderhoud					
Afval-, hemelwater-, en grondwaterzorgplicht, beheer	€ 375.0000	€ 375.0000	€ 375.0000	€ 375.0000	€ 375.0000
Afval- en hemelwaterzorgplicht, onderhoud	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Oppervlaktewater, onderhoud (bijdrage)	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000
Exploitatielasten planvorming en onderzoek					
Afvalwaterzorgplicht	€ 56.500	€ 53.000	€ 51.500	€ 58.000	€ 76.500
Hemelwaterzorgplicht, veranderend klimaat en oppervlaktewater	€ 54.000	€ 44.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000
Grondwaterzorgplicht	€ 3.000	€ 15.000	€ 3.000	€ 15.000	€ 2.000
Investeringen					
Afvalwaterzorgplicht, vervanging riolen	€ 895.000	€ 840.000	€ 845.000	€ 860.000	€ 822.125
Afvalwaterzorgplicht, renovatie riolen	€ 211.340	€ 264.852	€ 258.070	€ 232.972	€ 259.306
Afval- en hemelwaterzorgplicht, vervanging gemalen	€ 125.000	€ 135.000	€ 190.000	€ 135.000	€ 165.000
Veranderend klimaat en hemelwaterzorgplicht	€ 455.000	€ 550.000	€ 543.630	€ 555.000	€ 574.830

6.8 Personele middelen

De personele middelen die nodig zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken in de gemeente Hellendoorn bestaan uit:

- Exploitatie beheer, watermedewerkers binnendienst en buitendienst;
- Planvorming en onderzoek (beleid)medewerkers binnendienst;
- Investerings, watermedewerkers binnendienst.
- Overige inzet vanuit andere afdelingen, medewerkers van onder andere melddesk, belastingen, financiën, geoinformatie en de buitendienst voor straatreiniging en maaien

De taken zijn vervolgens aan functies (medewerkers) toegekend. De uitvoering van bovengenoemde werkzaamheden vindt plaats door:

- Beleidsmedewerkers riolering en water;
- Beheerder riolering en water (binnendienst);
- Beheerders riolering en water (buitendienst)
- Werkvoorbereiders investeringen;
- Overig personeel binnendienst (KCC, belastingen en financiën).

De werkelijke tijdsbesteding gebaseerd op de ervaringen van de afgelopen jaren en de gewenste tijdsbesteding is opgenomen in tabel 6.7. De jaarlijks huidige tijdsbesteding komt overeen met 8,9 fte, de gewenste bezetting is ingeschat op 9,2 fte. Geconcludeerd wordt dat de functie van rioolbeheerder binnendienst onderbezet is, uitbreiding van deze functie is nodig om de toekomstige watertaken te kunnen uitvoeren.

Uit de notitie '*nota lokale heffingen 2019*' blijkt dat door de aanpassing van de differentiatie op de rioolheffing de personele lasten vanuit de afdeling belastingen met 200 uur naar beneden bijgesteld kan worden.

De verwachting is dat er door verdere verbreding van de watertaken vooral in relatie tot klimaatverandering, duurzaamheid, biodiversiteit meer taken voor de beleidsmedewerkers bijkomen en dat een uitbreiding tot circa 1 fte nodig zal zijn. De komende jaren gaan we de tijdsbesteding voor deze taken verder uitwerken en indien nodig een aanvullend voorstel hiervoor doen.

Tabel 6.7, huidige en gewenste tijdsbesteding watertaken

Functie	Huidige tijdsbesteding, uren	Gewenste tijdsbesteding, uren
Beleidsmedewerkers riolering en water	1600	1664
Beheerder riolering en water (binnendienst)	800	2000
Beheerder riolering en water (buitendienst)	5815	5815
Werkvoorbereiders investeringen	2800	2800
Overig personeel binnendienst (kcc, financiën en belasting en inning)	2576	800
Totaal uren	14272	14734

6.9 Kostendekkingsplan

Het doel van het kostendekkingsplan is de ontwikkeling van de rioolheffing voor de planperiode inzichtelijk te maken en tevens een doorkijk te geven naar de (middel)lange termijn. Allereerst worden de lasten en baten behandeld, vervolgens de uitgangspunten voor de kostendekkingsberekeningen en tot slot komen de resultaten aan de orde.

6.9.1 Lasten

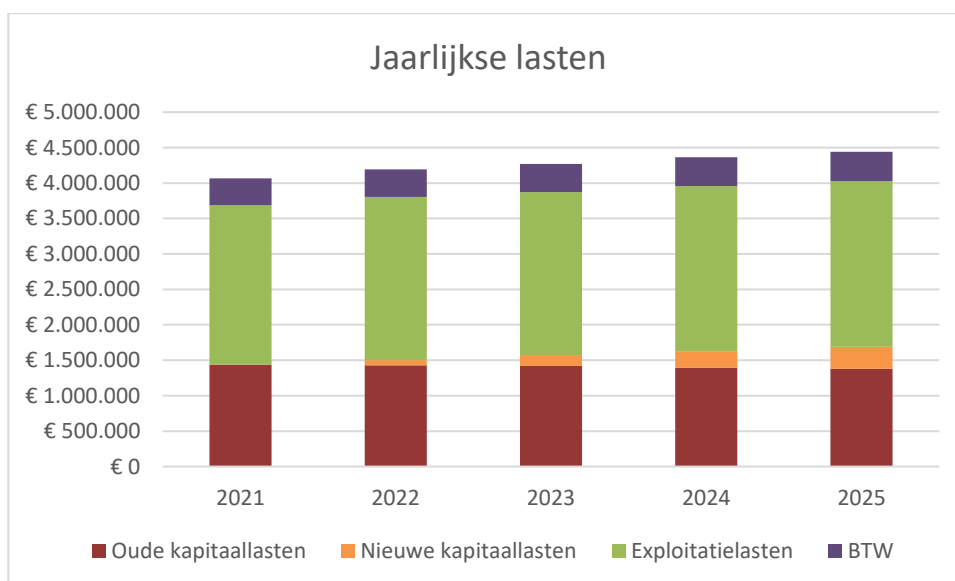
De verschillende lasten ten behoeve van de kostendekkingsberekeningen zijn in bijlage 4 in detail opgenomen. De volgende lastensoorten worden onderscheiden:

- kapitaallasten die samenhangen met verbeterings- en vervangingsinvesteringen die in het verleden zijn gedaan (voor 2021);
- kapitaallasten die samenhangen met nieuwe vervangings- en verbeteringsinvesteringen.
- jaarlijkse exploitatielasten in verband met het beheer en onderhoud van het rioolstelsel, deze lasten zijn ingedeeld naar beleid en planvorming, beheer, onderhoud en naar lasten voor diverse interne toerekeningen (waaronder personele kosten en kosten voor straatvegen en watergangenbeheer) en btw;

Tabel 6.8 en figuur 6.4 geven een overzicht van de lasten voor de planperiode waarbij onderscheid is gemaakt naar bovenstaande lastensoorten.

Tabel 6.8 Overzicht lasten planperiode

Jaar	Kapitaallasten oud	Kapitaallasten nieuw	Exploitatielasten	BTW
2021	€ 1.436.810	€ 0	€ 2.267.293	€ 403.377
2022	€ 1.427.044	€ 75.638	€ 2.319.331	€ 411.977
2023	€ 1.418.689	€ 155.161	€ 2.312.439	€ 412.333
2024	€ 1.392.048	€ 234.458	€ 2.330.939	€ 426.384
2025	€ 1.380.751	€ 309.207	€ 2.352.520	€ 436.580

Figuur 6.4 Jaarlijkse lasten planperiode

6.9.2 Baten

De kosten gemoeid met de rioleringszorg dekt de gemeente Hellendoorn uit de rioolheffing. Op basis van de Gemeentewet artikel 228a (zie uitsnede) heeft de gemeente in 2019 de "Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing 2020" vastgesteld. Met de verordening kan de gemeente Hellendoorn kosten verhalen die verbonden zijn aan de afvalwater-, de hemelwater- en de grondwaterzorgplicht.

Artikel 229a Gemeentewet

Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- a de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater
- b de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De belasting wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De maatstaf voor de heffing is het aantal kubieke meters water dat naar het perceel is toegevoerd of is opgepompt. De tarieven voor 2020 voor lozing van water zijn opgenomen in tabel 6.9.

Tabel 6.9, overzicht tarieven

Waterverbruik	2020
0-500 m ³	€ 240,36
501-1000 m ³	€ 332,76
1001-1500 m ³	€ 1.079,64
1501 m ³ en hoger: het tarief van 1001-1500 m ³ met een verhoging per hele of gedeeltelijke schijf van 500 m ³ waterverbruik boven 1500 m ³	€ 419,76

Voor lozing van grondwater gelden onder de 10.000 m³ de bovenstaande tarieven. Voor de tarieven boven de 10.000 m³ wordt verwezen naar de staffeling in artikel 7 van de verordening.

Voor 2021 is een prognose van de opbrengst gemaakt. Deze is als startwaarde meegenomen in de berekening. De totale opbrengst voor 2021 is geschat op 19 is € 4.400.394,--.

6.9.3 Overige uitgangspunten kostendekkingsberekening

De volgende overige uitgangspunten zijn van belang voor interpretatie van de kostendekkingsberekening:

- De berekening is over een lange termijn uitgevoerd zodat ook de toekomstige ontwikkeling zichtbaar wordt;
- In de berekeningen is uitgegaan van een voorziening egalisatie riolering, deze is recent ingericht in verband met regelgeving vanuit het besluit begroting en verantwoording, jaarlijkse tekorten of overschotten komen ten goede of ten laste van deze voorziening, de stand van de voorziening is per 01-01-2021 ingeschat op € 1.332.771,--;
- Gemeente streeft naar een kostendekkend tarief waarbij de voorziening aan het einde van de rekenperiode ongeveer op 0 uitkomt;

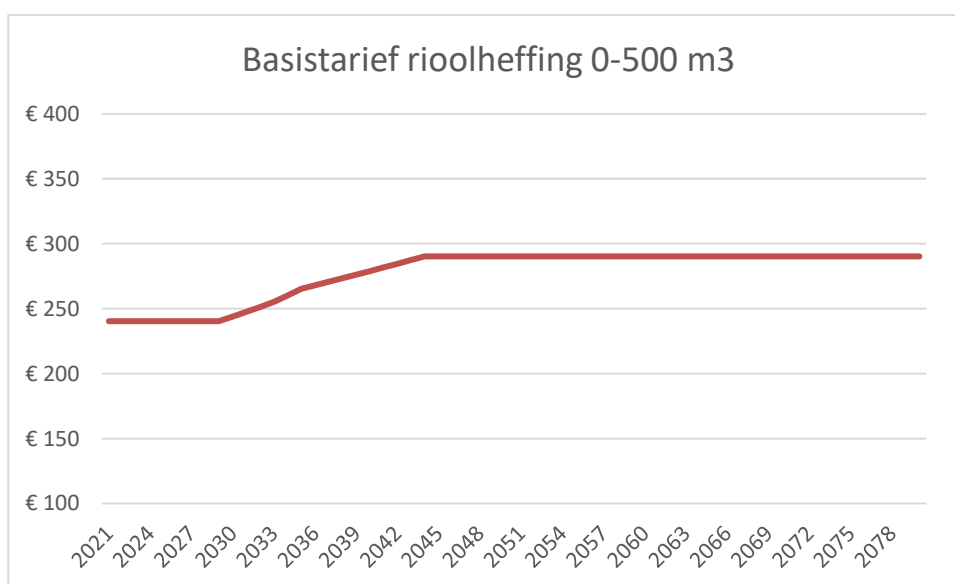
- BTW is toegerekend conform de huidige systematiek in de gemeente (21 % over de afschrijvingslasten en 21 % over de overige exploitatiekosten met uitzondering van de gemeentelijke personele kosten (daarover wordt geen BTW berekend);
- De kapitaallasten zijn berekend uitgaande van een rentepercentage van 1,8 %;
- De berekeningen zijn op prijspeil 2021 uitgevoerd exclusief correctie voor inflatie;
- Stijgingen of dalingen van de rioolheffing na 2021 zijn voor alle tariefcategorieën gelijk;
- In de berekeningen is als uitgangspunt gekozen dat het aantal heffingsplichtigen voor de tariefcategorieën tot 500 m3 stijgen met 0,2 % per jaar tot 2026.
- Ten aanzien van afschrijvingstermijnen is er voor gekozen de huidige praktijk in de gemeente zoveel mogelijk te volgen:
 - afschrijving van rioolvervangingen (vrijvervalriolering), rioolrenovaties en nieuwe investeringen lineair in 40 jaar, drukriolering lineair 60 jaar;
 - afschrijving van elektromechanische van gemalen lineair in 15 jaar;
 - afschrijving van bouwkundige onderdelen van gemalen lineair in 40.

6.9.4 Berekeningsresultaten

De resultaten van de berekeningen zijn voor het basistarief voor de korte termijn opgenomen in tabel 6.10 en voor de lange termijn in figuur 6.5. Uit de berekeningen blijkt dat het tarief in de planperiode niet hoeft te stijgen. Op langere termijn is op basis van de nu bekende uitgangspunten een stijging nodig vanaf 2030 tot € 290,- in 2045.

Tabel 6.10, ontwikkeling rioolheffing planperiode

Jaar	Ontwikkeling rioolheffing scenario 1 (basistarief 0-500 m3)
2021	€ 240
2022	€ 240
2023	€ 240
2024	€ 240
2025	€ 240

Figuur 6.5, ontwikkeling rioolheffing lange termijn

Bijlage 1 Gemeentelijke taakopvatting grondwaterzorgplicht

Structurele grondwateroverlast dient

- wederkerend te zijn en gemeld (tenminste jaarlijks geregistreerd);
- én gedurende langere tijd voor te komen (tenminste 1 maand continu);
- én niet tijdelijk te zijn (tenminste 2 jaar);
- én stabiel of toenemend te zijn.

Nadelige gevolgen zijn

- gezondheidsklachten door vocht in de woning;
- óf schade aan gebouwen of infrastructuur;
- aantasting van de primaire functie op basis van het bestemmingsplan.

Doelmatigheid

- maatregelen dienen effectief te zijn (met de maatregelen worden de problemen voorkomen of aanzienlijk beperkt);
- én maatregelen dienen efficiënt te zijn (geen alternatieven op de probleemlocatie die goedkoper of effectiever zijn);
- én de kosten van de maatregelen dienen in verhouding te staan tot de nadelige gevolgen.

Per locatie wordt door de gemeente een afweging gemaakt op basis van het karakter van de overlast, de mogelijke gevolgen en de doelmatigheidscriteria. Onderstaande gevallen worden uitgesloten.

Uitgesloten zijn

- situaties waarbij het de bouwkundige of waterhuishoudkundige verantwoordelijkheid betreft van de eigenaar (bijvoorbeeld diepe kelders en kruipruimtes);
- gebeurtenissen van regionale en boven regionale oorsprong (bijvoorbeeld hoge waterstanden in watergangen);
- situaties die het gevolg zijn van de wijze van bouwrijp maken van de wijken die in het verleden (voor 2008) zijn aangelegd;
- situaties waarbij het incidentele overlast door bijvoorbeeld zware regenval betreft.

Aansprakelijkheid

De gemeente is niet altijd verantwoordelijk te stellen voor geleden schade door grondwateroverlast. Alleen als de gemeente aantoonbaar haar taak heeft verwaarloosd, dan kan zij aansprakelijk gesteld worden voor de ontstane schade. Schade die in het verleden is ontstaan (vóór de inwerkingtreding van de Waterwet d.d. 22 december 2009) door grondwateroverlast is niet met terugwerkende kracht te verhalen.

Bijlage 2 Handleiding watertoets 2020

1 Inleiding

Door de klimaatverandering komen er steeds meer extreem natte en droge periodes, met de nodige gevolgen: stijging van de zeespiegel, een verhoogde afvoer via de rivieren en een verdergaande bodemdaling. In ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met deze ontwikkelingen. Het Watertoetsproces is een van de hulpmiddelen daarbij. Doel van het Watertoetsproces is “te waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze meewegen bij alle ruimtelijke plannen en besluiten die relevant zijn voor de waterhuishouding”.

Het Watertoetsproces kent de volgende fasen: ideefase, initiatieffase, ontwikkeling- en adviesfase, besluitvormingsfase, uitvoeringsfase. Het is van belang dat het waterschap en/ of de gemeente in elke fase actief meedenkt zodat de initiatiefnemer de waterbelangen op integrale wijze in zijn plannen kan verwerken en als meerwaarde in zijn project kan inzetten. Door deze werkwijze wordt tevens voorkomen dat er onnodige vertraging in het planproces optreedt, bijvoorbeeld omdat bij de vaststelling van een ruimtelijk plan blijkt dat het waterbelang onvoldoende geborgd is.

Integraliteit is ook het sleutelwoord van de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2022 inwerking treedt. Gemeenten worden op grond van deze wet geacht om alle ruimtelijke plannen en verordeningen die betrekking hebben op de leefomgeving, samen te brengen in een omgevingsvisie en een omgevingsplan (en daaraan gekoppelde programma's). In deze planfiguren zullen de ontwikkelingsmogelijkheden voor ruimtelijke ordening en water, maar evengoed voor milieu, verkeer en vervoer, bouwen, natuur, cultureel erfgoed, etc integraal afgewogen worden. De Omgevingswet gaat tevens uit van een nieuwe rol van de overheid; deze is eerder adviserend van aard, dan toetsend. Deze handleiding wil aan beide aspecten van de Omgevingswet tegemoetkomen door:

- a. kaders aan te geven voor een integrale benadering van water in ruimtelijke ontwikkelingen;
- b. initiatiefnemers te ondersteunen bij het borgen van waterbelangen, zodat 'water' een meerwaarde kan vormen voor het betreffende project en procesrisico's (tijdverlies en extra kosten) worden vermeden.

1.1 Doel van deze handleiding

Deze handleiding is geschreven voor medewerkers van de gemeente Hellendoorn. Doel is: bewustwording van het waterbelang in iedere fase van het Watertoetsproces, zodat steeds de juiste vakspecialisten 'aan tafel' zitten en de gemeente optimaal invulling kan geven aan haar adviserende taak.

Deze handleiding is afgestemd met waterschap Vechtstromen en waterschap Drents Overijsselse Delta, die (in ieder geval tot 1 januari 2022) formeel verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van de watertoets.

De gemeente heeft parallel aan deze handleiding tevens een folder voor initiatiefnemers ontwikkeld, waarin de hoofdlijnen van het Watertoetsproces zijn opgenomen. Deze wordt bij aanvang van ruimtelijke planprocessen uitgereikt, zodat de kansen op een integrale benadering van 'water' het grootst zijn.

1.2 Leeswijzer

In het vervolg van deze handleiding wordt ingegaan op het waterbeleid (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt het Watertoetsproces samengevat. Hierbij worden ook de specifieke randvoorwaarden die de gemeente Hellendoorn aan dit proces stelt, expliciet gemaakt (hoofdstuk 3). In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de output van het Watertoetsproces, de waterparagraaf (hoofdstuk 4).

Begrippen

Watertoets

De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen.

Waterparagraaf

De waterparagraaf betreft een beschrijving van de waterhuishoudkundige situatie (oppervlaktewater, grondwater, hemelwater en afvalwater) in de huidige en toekomstige situatie. Welke wijzigingen treden er op en hoe wordt hiermee omgegaan. De waterparagraaf is het resultaat van het watertoetsproces en wordt opgenomen in het bestemmingsplan of ruimtelijk plan.

Initiatiefnemer

Projectontwikkelaar, adviesbureau, burger, natuurbeschermingsorganisatie, woningcorporatie, een partij die voornemens is ruimtelijke activiteiten te ontplooiën.

Riolerings- en waterhuishoudingsplan

Een technisch plan waarin alle voorzieningen die nodig zijn om afvalwater en hemelwater in te zamelen en te verwerken en grondwaterstanden te beheersen zijn beschreven inclusief daarvoor benodigde aanpassingen (bijvoorbeeld aan bestaande riolering en watergangen).

2 Gemeentelijk beleid

In het beleidsplan Samenleven met Water geeft de gemeente hoe de gemeente Hellendoorn op de korte en middellange termijn invulling gaat geven aan haar zorgplichten voor wat betreft afval-, hemel- en grondwater. Het plan laat ook zien hoe wordt ingespeeld op een veranderend klimaat en het oppervlaktewatersysteem. De lange termijn visie en doelen zijn in hoofdstuk 4 van dit beleidsplan opgenomen.

Bij het watertoetsproces gaan we uit van de navolgende voorkeursvolgorde voor het omgaan met waterstromen opgenomen:

Voorkeursvolgorde

- 1. Het ontstaan van afvalwater voorkomen of beperken.*
- 2. Verontreiniging van water voorkomen of beperken.*
- 3. Waterstromen gescheiden houden, tenzij niet scheiden geen nadelige gevolgen heeft.*
- 4. Huishoudelijk afvalwater en vergelijkbaar afvalwater gaan naar de RWZI.*
- 5. Andere waterstromen zoals schoon hemelwater na retentie en zuivering bij de bron hergebruiken.*
- 6. Andere waterstromen zoals schoon hemelwater na retentie en zuivering lokaal*
- 7. in het milieu brengen.*

3 Watertoetsproces

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 bestaat het Watertoetsproces uit de volgende vijf fasen: ideefase, initiatieffase, ontwikkel- en adviesfase, besluitvormingsfase en de fase van uitvoering en beheer. De eerste drie fasen zijn essentieel. In deze fasen werken initiatiefnemer en waterschap/gemeente samen ideeën uit, die uiteindelijk in het ruimtelijk plan geborgd zullen worden. In figuur 3.1 is het watertoetsproces samengevat. Hieronder volgt een korte toelichting per fase.

3.1 Ideefase

De ideefase is geen officiële fase in een ruimtelijk planproces en evenmin een formeel onderdeel van het Watertoetsproces. Het gaat hier om de fase waarin de initiatiefnemer nog geen uitgewerkte plannen heeft en waarin 'water' nog op relatief eenvoudige wijze meegenomen kan worden in het gebiedsontwerp. Ook kan in deze fase direct al duidelijk worden of 'water' voor het betreffende initiatief een kans of belemmering vormt, wat de initiatiefnemer helpt om de (financiële) haalbaarheid van zijn project goed in te kunnen schatten. Tijdens de ideefase licht de initiatiefnemer zijn voornemens toe. De gemeente en/of het waterschap verricht een eerste beleidsmatige toetsing

en schat de waterkansen en belemmeringen in op basis van lokale gebiedsinformatie (waterstanden, riolering, bergingsopties, etc). Deze beleidsmatige toetsing slaat niet alleen op het aspect 'water'. Ook vanuit andere gemeentelijke vakdisciplines zal beoordeeld moeten worden of en hoe het initiatief ruimtelijk en milieuhygiënisch inpasbaar is.

3.2 Initiatieffase

Tijdens de initiatieffase werkt de initiatiefnemer zijn ideeën uit tot een eerste gebiedsontwerp. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de informatie die de gemeente en/of het waterschap heeft aangeleverd in de ideefase. De initiatiefnemer legt dit concept-gebiedsontwerp ter beoordeling voor aan de gemeente, waarna deze inhoudelijk getoetst wordt. De gemeente maakt vervolgens duidelijk of en op welke voorwaarden zij medewerking kan verlenen aan het initiatief. Dit wordt eventueel geformaliseerd in een principe-uitspraak door het college van B&W.

3.3 Ontwikkel- en adviesfase

In de ontwikkel- en adviesfase werkt de initiatiefnemer zijn gebiedsontwerp uit in een ruimtelijk plan (ruimtelijke onderbouwning of bestemmingsplan). Qua 'water' wordt aangesloten bij de randvoorwaarden uit de initiatieffase. De initiatiefnemer vat het tot nu toe doorlopen proces en de implicaties van het plan voor de waterhuishouding samen in een 'waterparagraaf'. De waterparagraaf laat zo concreet mogelijk zien welke invloed het plan heeft op de waterhuishouding. Eventueel worden hierin ook compenserende maatregelen voorgesteld met het oog op de waterkwaliteit/-kwantiteit. Specifieke aandacht is nodig voor de juridische borging van de waterhuishouding. De initiatiefnemer en gemeente zullen in onderling overleg bepalen welke publiekrechtelijke en/of privaatrechtelijke regelingen gewenst zijn (bijv. aanlegverplichting voor waterbuffers). Nadat het concept- of voorontwerpbestemmingsplan gereed is, wordt deze formeel 'ingediend' bij het waterschap via de Digitale Watertoets.

Onder 'gebiedsontwerp' wordt verstaan: een inrichtingsschets van het ruimtelijk voornemen, waaruit (i.i.g.) blijkt hoe de toekomstige waterhuishouding is geregeld.

3.4 Besluitvormingsfase

De besluitvormingsfase heeft betrekking op de eerste officiële fase van het ruimtelijk planproces. Het ruimtelijk plan - meestal het (voor)ontwerpbestemmingsplan of de ruimtelijke onderbouwning - wordt ter inzage gelegd en mede ter beoordeling voorgelegd aan de 'overlegpartners' (art. 3.1.1 Bro), waaronder het waterschap. In deze fase wordt gecontroleerd of alle randvoorwaarden en gemaakte afspraken voldoende zijn uitgewerkt en/of geborgd in het ruimtelijk plan. Het waterschap geeft na deze formele toetsing haar 'wateradvies' af.

3.5 Uitvoerings- en beheerfase

Nadat een ruimtelijk plan of besluit in werking is getreden, start het uitvoeringstraject. Omdat aanleg en beheer veelal door een andere afdeling van gemeente/waterschap wordt gedaan dan de afdeling die bij de planontwikkeling is betrokken, is communicatie belangrijk. Dit geldt ook voor de vergunningverlening. In de overdracht moet duidelijk worden welke afspraken er zijn gemaakt. Ook voor de afdeling 'handhaving' kan deze informatie belangrijk zijn.

Processtappen

	Fase	
Initiatiefnemer <ul style="list-style-type: none"> • betreft belanghebbenden bij proces • raadpleegt informatie waterbeheerder • wijst particuliere participanten op waterinformatie 	Ideefase	Waterbeheerder <ul style="list-style-type: none"> • praat mee • kent voorwaarden • kent waterbelangen • communiceert informatie watersysteem, onder andere in beelden (kaarten)
<ul style="list-style-type: none"> • vraagt waterinformatie • samen afspraken maken en afsprakennotitie schrijven 		Initiatief fase <ul style="list-style-type: none"> • geeft waterinformatie • brengt wateraandachtspunten in • wijst op vergunningen of ontheffingen • samen afspraken maken en afsprakennotitie schrijven
Afspraken		
	Fase	
Initiatiefnemer <ul style="list-style-type: none"> • ontwerpt het plan 	Ontwikkel- en adviesfase	Waterbeheerder <ul style="list-style-type: none"> • denkt mee • controleert (voor)ontwerp en schrijft wateradvies
<ul style="list-style-type: none"> • schrijft waterparagraaf met behulp van wateradvies • stuurt ontwerpbesluit toe • organiseert inspraak 		Besluitvormings fase <ul style="list-style-type: none"> • controleert ontwerpbesluit • dient eventueel een 'zienswijze' in • overlegt zo nodig met rijk of provincie over zienswijze en aanwijzing • gaat eventueel in beroep bij de Raad van State
<ul style="list-style-type: none"> • voert het plan uit • neemt het in beheer of draagt beheer over 	Uitvoering- en beheerfase	<ul style="list-style-type: none"> • verleent zo nodig en mogelijk ontheffing of vergunning • volgt de uitvoering en het beheer

3.6 Specifieke uitgangspunten gemeente hellendoorn

Het Watertoetsproces verloopt niet altijd volgens de vijf fases. Soms is er al een uitgewerkt gebiedsontwerp of is van meet af aan duidelijk dat het initiatief een verwaarloosbare impact op de waterhuishouding heeft. In dat geval is een kortere route mogelijk. Ook het type ruimtelijk plan kan invloed hebben op het te doorlopen proces. Voor ontwikkelingsgerichte bestemmingsplan binnen 'natte' gebieden zal over het algemeen een grotere inspanning noodzakelijk zijn dan voor de meeste actualiseringsplannen. Een Omgevingsplan of -visie vraagt weer om een geheel eigen benadering. Kortom: maatwerk is belangrijk. Hieronder volgen enkele specifieke uitgangspunten waaraan de gemeente Hellendoorn ruimtelijke ontwikkelingen/-plannen zal toetsen.

1. De algemene lijn is: publiekrechtelijk voor privaatrechtelijk. Daar waar mogelijk wordt 'water' zo concreet mogelijk bestemd/aangeduid en/of in aanlegverplichtingen vervat. Pas wanneer dat niet mogelijk of wenselijk blijkt, kan gekozen worden voor bijv. afspraken o.b.v. een anterieure overeenkomst.
2. Structuur-/Omgevingsvisie: bezien zal moeten worden of de betreffende visie (en het beleid) overeenstemt met het waterbelang en of er sprake is van knelpunten. Als dit laatste het geval is kan worden overwogen of de visie aangepast moet worden.
3. Herziening van bestemmingsplan of omgevingsvergunningen voor het afwijken van een bestemmingsplan: In het geval er een ontwikkeling wordt overwogen die vraagt om een afwijking of wijziging van een bestemmingsplan, zal de gemeente duidelijkheid geven over het proces van de watertoets en de eisen die worden gesteld vanuit het waterbeleid (zie fase 1 van het Watertoetsproces). De gemeente verstrekt hiervoor een folder waarin de uitgangspunten van het Watertoetsproces en de gemeentelijke randvoorwaarden zijn verwerkt. Uitgangspunt voor het proces is dat de initiatiefnemer zelf verantwoordelijkheid neemt voor de op te stellen waterparagraaf.

4. Ontwerpfase voor het openbaar gebied: De initiatiefnemer werkt de waterparagraaf uit tot een gebiedsbestek en kan bij de gemeente terecht voor advies en ondersteuning.
5. Ontwerpfase voor woningen/gebouwen: De gemeente controleert in de fase van de aanvraag omgevingsvergunning of de waterparagraaf voldoende in het ontwerp is ingebed en maakt duidelijk wat wordt verwacht.
6. In de uitvoeringsfase zal de gemeente toezicht houden en controleren of het plan volgens de gemaakte afspraken wordt uitgevoerd.
7. De gemeente kan eisen stellen aan een initiatief met het oog op de grondexploitatie. Dit is gebaseerd op wettelijke regels (Afd. 6.4 Wro). Daarbij kunnen ook directe voorwaarden voor de wateropgave worden opgenomen.
8. Conform het GRP4 vraagt de gemeente van initiatiefnemers om de toename in verharding te compenseren door waterbergende maatregelen te nemen. Uitgangspunt is dat het hemelwater wordt vastgehouden en geborgen binnen het plangebied. Als dit niet mogelijk blijkt, bijvoorbeeld omdat er fysiek geen ruimte is voor een waterbuffer, dan kan deze verplichting worden 'afgekocht' door maatregelen elders in het watersysteem te treffen. Zie hiervoor het rekenvoorbeeld in bijlage 1, afkoopregeling.
9. De gemeente neemt in bestemmingsplannen de onderstaande algemene regel t.a.v. 'water' op: "bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwen of het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, dient te worden voldaan aan de eisen gesteld in het plan 'Samen Leven met Water 2021-2025' vastgesteld door de raad in 2020.

4 Waterparagraaf

De waterparagraaf bevat een beschrijving van de waterhuishoudkundige situatie (oppervlaktewater, grondwater, hemelwater en afvalwater) in de huidige en toekomstige situatie. Welke wijzigingen treden er op en hoe wordt hiermee omgegaan? Dat is de hoofdvraag. In dit hoofdstuk is een checklist opgenomen die gebruikt kan worden om deze vraag te beantwoorden. De toetsing van de waterparagraaf ligt bij waterschap Vechtstromen of waterschap Drents Overijsselse Delta.

4.1 Checklist vaststellen thema's

- Veiligheid, waarborgen veiligheidsniveau;
- Wateroverlast, voorkomen en/of reduceren van wateroverlast. Vergroten veerkracht watersysteem;
- Verwerking hemelwater, vasthouden, bergen, afvoeren en schoon houden;
- Riolering, voorkomen van het ontstaan van afvalwater. Afvalwater afvoeren naar de rioolwaterzuivering;
- Watervoorziening, afstemmen op de toegekende functie;
- Volksgezondheid, minimaliseren risico op water gerelateerde ziekten en plagen;
- Bodemdaling (veengebieden), tegengaan bodemdaling en reductie functiegeschiktheid;
- Grondwateroverlast, voorkomen en tegengaan van grondwateroverlast;
- Oppervlaktewaterkwaliteit, behoud/realisatie goede waterkwaliteit voor mens en natuur en afstemming KRW;
- Grondwaterkwaliteit, behoud/realisatie goede waterkwaliteit voor mens en natuur;
- Verdroging, bescherming karakteristieke grondwaterafhankelijke ecologische waarden;
- Natte natuur, ontwikkeling/bescherming van een rijke gevarieerde en natuurlijk karakteristieke aquatische natuur.

4.2 Checklist wijzigingen huidige en toekomstige situatie

- Verdeling verhard oppervlak;

- Bodemopbouw: mate van doorlatendheid/infiltratie gebied;
- Grondwatersituatie: kwel/infiltratiegebied. Bepalen specifieke gebiedsafvoer (l/sec/ ha) door het waterschap;
- Oppervlaktewatersituatie;
- Inzameling en afvoer van afvalwater;
- Inzameling en afvoer van hemelwater
- Beheersing grondwaterstanden in relatie tot de functie van het gebied;
- Uitgangspunten stedelijk water vastleggen. In de concept-waterparagraaf worden principiële keuzes gemaakt voor de duurzame omgang met water, ophoging terrein versus ontwatering, type rioolsysteem, omvang van aan te leggen oppervlaktewater, etc.

4.3 Afkoopregeling

Bij nieuwe inbreidingen wordt het proces van de watertoets gevolgd. Wanneer de berging vanwege ruimtegebrek niet kan worden gerealiseerd dan kan een beroep worden gedaan op de 'afkoopregeling'. De initiatiefnemer betaalt de gemeente dan een bedrag van €400 per m³, zodat elders een voorziening kan worden getroffen.

Rekenvoorbeeld

Dakoppervlak: 100 m².

Oppervlak terreinverhardingen en bijgebouwen: 75 m²

Totaal oppervlak: 175 m².

Te realiseren berging: oppervlak 175 m² x de bergingseis van 30 mm = 5,25 m³ berging;

Te betalen aan de gemeente: 5,25 m³ à € 400,-/m³ = €2.100,- (exclusief BTW).

Bijlage 1 Waterregels behorend bij de Handleiding watertoets 2020

(bijlage 1 van bijlage 2 Handleiding watertoets 2020)

Deze bijlage bevat de regels die de gemeente hanteert bij het document 'Handleiding watertoets'. Het watertoetsproces is in deze handleiding toegelicht. In het GRP4 2016-2020 is een eerste basis voor deze regels gelegd. In dit beleidsplan worden deze regels naar aanleiding van de opgedane ervaringen bijgesteld. De indeling naar veel voorkomende projecten hebben we gehandhaafd. We onderscheiden, de volgende soorten projecten:

- Uitbreiding woongebied;
- Uitbreiding bedrijventerrein;
- Nieuwbouw en bestaande bebouwing buiten de bebouwde kom;
- Inbreidingen woongebied;
- Uitbouw van woningen binnen de bebouwde kom;
- Riolvervanging, herstructurering, wegrenovatie.

Naast een uitwerking naar soorten projecten is aandacht gegeven aan het beleid voor het informeren van burgers en bedrijven en flankerend beleid (samenhang met onkruidbestrijding, strooizouten, bestrijding van hondenpoep).

1 Uitbreiding woongebied

Voor de hemelwaterafvoer van particuliere verhardingen gaat de gemeente uit van afvoer bovengronds (via goten) naar de openbare ruimte of ondergronds (via een leidingsysteem) met een overloop op de erfgrans naar de openbare ruimte. Voor de hemelwaterafvoer van de openbare verhardingen gaat de gemeente uit van afvoer bovengronds of ondergronds en centrale verwerking van het hemelwater via een bergingsvoorziening met aansluiting op oppervlaktewater of een combinatie van een bergingsvoorziening en infiltratievoorziening. Als alternatief kan een projectontwikkelaar of particulier ook kiezen voor afvoer en verwerking van hemelwater van particuliere verhardingen op eigen terrein.

Bij nieuwe uitbreidingen wordt het proces van de watertoets gevolgd. Ten aanzien van dimensionering van de hemelwatervoorzieningen worden de eisen van gemeente en waterschap gevolgd, deze zijn navolgend verwoord..

Dimensioneringsgrondslagen uitbreidingen woongebied

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur), aandacht voor vormgeving van de openbare ruimte zodanig dat zoveel mogelijk extra water bij zwaardere buien kan worden geborgen.

Ontwerp berging ten behoeve van het vertraagt afvoeren van regenbuien: 60 mm, zorgdragen voor lediging van de voorziening in circa 24 uur.

2 Uitbreiding bedrijventerrein

Het huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater en het licht verontreinigde hemelwater van wegen en parkeerterreinen wordt ondergronds afgevoerd en verwerkt middels een verbeterd gescheiden stelsel of duurzaam verbeterd gescheiden stelsel. Het afvalwater wordt daarbij naar het DWA-stelsel afgevoerd en het licht verontreinigde hemelwater naar een hemelwaterstelsel. Als alternatief voor een verbeterd gescheiden rioolstelsel mag ook een duurzaam verbeterd gescheiden stelsel worden aangebracht gebaseerd op een verminderde hemelwaterafvoer via het gemaal al dan niet in combinatie met een reiniging van het overstortwater. De capaciteit van het regenwatergemaal wordt hierbij teruggebracht in overleg met en na goedkeuring van de gemeente.

Bij uitbreidingen van bedrijventerreinen wordt het proces van de watertoets gevolgd.

Voor het schone hemelwater gaat de voorkeur uit naar directe ondergrondse afvoer waarbij zware regenbuizen via een bergingsvoorziening vertraagd worden afgevoerd naar oppervlaktewater. Voor de definitieve vormgeving van het rioolstelsel zal per locatie vooraf een afweging worden gemaakt op basis van doelmatigheid en de landelijke indeling in bedrijfscategorieën (in deze categorisering is op basis van milieutechnisch overwegingen een classificering aangebracht tussen bedrijven met een licht karakter zoals kantoren en bedrijven met een zwaar karakter, bijvoorbeeld een autosloperij).

Ten aanzien van dimensionering van de hemelwatervoorzieningen worden de eisen van gemeente en waterschap gevolgd, deze zijn navolgend verwoord.

Dimensioneringsgrondslagen uitbreidingen bedrijventerrein

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur), aandacht voor vormgeving van de openbare ruimte zodanig dat zoveel mogelijk extra water bij zwaardere buien kan worden geborgen.

Ontwerp berging ten behoeve van het vertraagt afvoeren van regenbuizen: 40 mm, zorgdragen voor lediging van de voorziening in circa 24 uur.

3 Nieuwbouw en uitbouw bebouwing buiten de bebouwde kom

Hemelwater buiten de bebouwde kom mag niet worden vermengd met huishoudelijk of bedrijfsafvalwater. Voor nieuwbouw van een of enkele woningen en uitbouw van bestaande bebouwingen buiten de bebouwde kom gelden de volgende dimensioneringsgrondslagen.

Dimensioneringsgrondslagen nieuwbouw en uitbouw bebouwing buiten de bebouwde kom

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur);

Ontwerp berging ten behoeve van het vertraagt afvoeren van regenbuizen: 60 mm, zorgdragen voor lediging van de voorziening in circa 24 uur.

4 Inbreidingen woongebied

Voor de hemelwaterafvoer van particuliere verhardingen is uitgangspunt dat deze op eigen terrein wordt verwerkt, met afhankelijk van de situatie, een mogelijkheid tot overloop naar een laagte, een gemengd riool, een regenwaterriool of een watergang zodat er bij overbelasting geen problemen ontstaan.

Ook voor verhardingen in de openbare ruimte wordt uitgegaan van verwerking binnen de inbreiding, met afhankelijk van de situatie, een mogelijkheid tot overloop naar een laagte, een gemengd riool, een regenwaterriool of een watergang zodat er bij overbelasting geen problemen ontstaan.

Bij nieuwe inbreidingen wordt het proces van de watertoets gevolgd. Ten aanzien van dimensionering van de hemelwatervoorzieningen worden de eisen van gemeente en waterschap gevolgd, deze zijn navolgend verwoord. Wanneer de berging vanwege ruimtegebrek niet kan worden gerealiseerd dan kan een beroep worden gedaan op de 'afkoopregeling'. Deze afkoopregeling is aan het einde van deze bijlage met een rekenvoorbeeld opgenomen.

Dimensioneringsgrondslagen inbreidingen

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur), aandacht voor vormgeving van de openbare ruimte zodanig dat zoveel mogelijk extra water bij zwaardere buien kan worden geborgen;

Ontwerp berging ten behoeve van het vertraagt afvoeren van regenbuizen: 30 mm, zorgdragen voor een noodoverloop van de compensatieberging naar een gemengd riool, een laagte, watergang of regenwaterriool.

5 Uitbouw van woningen binnen de bebouwde kom

Het grootste deel van de bouwvergunningaanvragen betreft kleine aanbouwtjes aan bestaande woningen. Voor aanbouwen met een toename van het verhard oppervlak wordt scheiding van afvalwater en hemelwater verplicht gesteld en dient de vergunning aanvrager rekening te houden met compensatieberging.

Dimensioneringsgrondslagen uitbouw van woningen

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur);

Ontwerp berging ten behoeve van het vertraagd afvoeren van regenbuien: 30 mm, zorgdragen voor een noodoverloop van de compensatieberging naar een gemengd riool, een laagte, watergang of regenwaterriool.

7 Riolvervanging, herstructurering, wegrenovatie

Bij uitvoering van, herstructureringen, wegrenovatieprojecten of riolvervangingsprojecten zoekt de gemeente actief naar mogelijkheden om verhard oppervlak af te koppelen indien dit op doelmatige en duurzame wijze mogelijk is. In deze projecten streeft de gemeente er tevens naar minimaal 10% minder verhardingen en een meer groene inrichting van het wegprofiel gericht op een gezondere leefomgeving en meer biodiversiteit. Voor deze projecten gelden de volgende dimensioneringsgrondslagen.

Dimensioneringsgrondslagen riolvervanging, herinrichting en wegrenovatie

Ontwerp hemelwaterafvoer: bui 9 (circa 30 mm in één uur), aandacht voor vormgeving van de openbare ruimte zodanig dat zoveel mogelijk extra water bij zwaardere buien kan worden geborgen;

Ontwerp compensatieberging: afhankelijk van de gekozen oplossing wordt in overleg met het waterschap gezocht naar maatwerkoplossingen voor lokale berging ten behoeve van het vertraagd afvoeren van regenbuien of berging aan de rand van de woonkernen, gestreefd wordt minimaal 30 mm berging (ondergronds en/of bovengronds).

Tabel 1 geeft een samenvatting van de regels. Aan de hand van deze samenvatting kan worden bepaald welke dimensioneringsgrondslagen van toepassing zijn bij verschillende activiteiten in de gemeente. In de praktijk zullen deze grondslagen het vaakst worden gebruikt bij het proces van de watertoets.

Tabel 1: Samenvatting dimensioneringsgrondslagen

Activiteit	Ontwerp afvoercapaciteit	Ontwerp berging ten behoeve van vertraagde afvoer van hemelwater
<i>Uitbreiding woongebied</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	60 mm
<i>Uitbreiding bedrijventerrein</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	60 mm
<i>Nieuwbouw en bestaande bebouwing buiten de bebouwde kom</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	60 mm
<i>Inbreidingen woongebied</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	30 mm
<i>Wijziging van verhard oppervlak</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	30 mm
<i>Uitbouw van woningen binnen de bebouwde kom</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	30 mm

<i>Rioolvervanging, herstructurering, wegrenovatie</i>	Bui 9 kennisbank stichting Rioned	30 mm
--	--------------------------------------	-------

Bijlage 3 Kostendekkingsplan

Kostendekkingsberekening Hellendoorn onderlegger lasten en investeringen "Samen leven met water" (exclusief BTW)

Jaar	Kapitaallasten investeringen voor 2021	Exploitatie				Investerings ex BTW					
		Beleid	Exploitatie beheer	Exploitatie onderhoud	Exploitatie kostenplaatsen	Vervangings-investeringen, vrijval (L40)	Renovaties (L40)	Klimaatadaptieve maatregelen (L40)	Vervangings-investeringen gemalen en drukriolering bouwkundig (L40)	Vervangings-investeringen gemalen en drukriolering w/e elektrisch (L20)	Kapitaallasten investeringen vanaf 2021
2021	€ 1.436.810	€ 113.500	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.695.538	€ 895.000	€ 211.340	€ 455.000	€ 0	€ 125.000	€ 0
2022	€ 1.427.044	€ 112.000	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.748.949	€ 840.000	€ 264.852	€ 550.000	€ 0	€ 135.000	€ 75.638
2023	€ 1.418.689	€ 83.500	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.774.411	€ 845.000	€ 258.070	€ 543.630	€ 110.000	€ 80.000	€ 155.161
2024	€ 1.392.048	€ 102.000	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.788.080	€ 860.000	€ 232.972	€ 555.000	€ 110.000	€ 25.000	€ 234.458
2025	€ 1.380.751	€ 107.500	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.785.347	€ 822.125	€ 259.306	€ 574.830	€ 0	€ 165.000	€ 309.207
2026	€ 1.370.731	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 388.289
2027	€ 1.337.997	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 463.375
2028	€ 1.305.185	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 537.610
2029	€ 1.258.330	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 610.996
2030	€ 1.235.979	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 683.532
2031	€ 1.167.810	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 755.216
2032	€ 1.132.074	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 826.052
2033	€ 1.084.402	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 896.037
2034	€ 1.053.260	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 965.170
2035	€ 995.948	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.033.455
2036	€ 928.165	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.100.888
2037	€ 896.841	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.167.472
2038	€ 871.660	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.233.206
2039	€ 812.473	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.298.089
2040	€ 789.690	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.362.122
2041	€ 772.885	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.425.304
2042	€ 742.508	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.481.387
2043	€ 714.466	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.536.232
2044	€ 699.547	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.593.097
2045	€ 677.696	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.651.935
2046	€ 661.383	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.702.946
2047	€ 627.217	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.756.203
2048	€ 563.433	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.808.707
2049	€ 515.508	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.860.456
2050	€ 502.608	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.911.449
2051	€ 469.413	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 1.961.688
2052	€ 409.005	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.011.172
2053	€ 326.839	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.059.901
2054	€ 284.376	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.107.876
2055	€ 262.961	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.155.095
2056	€ 234.403	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.201.560
2057	€ 200.404	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.247.269
2058	€ 181.087	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.292.225

2059	€ 135.973	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.336.425
2060	€ 123.737	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.379.870
2061	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.561
2062	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.425.463
2063	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.425.974
2064	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.423.931
2065	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.421.890
2066	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2067	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2068	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2069	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2070	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2071	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2072	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2073	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2074	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2075	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2076	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2077	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2078	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2079	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429
2080	€ 0	€ 103.700	€ 392.354	€ 50.000	€ 1.758.465	€ 852.425	€ 245.308	€ 535.692	€ 44.000	€ 106.000	€ 2.422.429

Kostendekkingsberekening Hellendoorn

Jaar	Oude en nieuwe kapitaallasten	Exploitatielasten	BTW	Lasten rioolheffing totaal	Baten rioolheffing	Saldo lasten en baten	Factor aanpassing rioolheffing	Stand voorziening einde jaar	Tarief 0-500 m3
2021	€ 1.436.810	€ 2.251.392	€ 379.542	€ 4.067.744	€ 4.400.394	€ 332.650	1	€ 1.664.821	€ 240,4
2022	€ 1.502.682	€ 2.303.303	€ 388.457	€ 4.194.442	€ 4.400.394	€ 205.952	1	€ 1.870.773	€ 240,4
2023	€ 1.573.850	€ 2.300.265	€ 394.798	€ 4.268.913	€ 4.400.394	€ 131.481	1	€ 2.002.254	€ 240,4
2024	€ 1.626.506	€ 2.332.434	€ 404.964	€ 4.363.903	€ 4.400.394	€ 36.491	1	€ 2.038.744	€ 240,4
2025	€ 1.689.958	€ 2.335.201	€ 414.005	€ 4.439.164	€ 4.400.394	-€ 38.770	1	€ 1.999.974	€ 240,4
2026	€ 1.759.020	€ 2.304.519	€ 472.694	€ 4.536.232	€ 4.400.394	-€ 135.838	1	€ 1.864.136	€ 240,4
2027	€ 1.801.372	€ 2.304.519	€ 480.086	€ 4.585.978	€ 4.400.394	-€ 185.584	1	€ 1.678.552	€ 240,4
2028	€ 1.842.795	€ 2.304.519	€ 487.408	€ 4.634.721	€ 4.400.394	-€ 234.327	1	€ 1.444.225	€ 240,4
2029	€ 1.869.326	€ 2.304.519	€ 491.700	€ 4.665.545	€ 4.400.394	-€ 265.151	1	€ 1.179.074	€ 240,4
2030	€ 1.919.511	€ 2.304.519	€ 501.069	€ 4.725.100	€ 4.466.400	-€ 258.700	1,015	€ 920.374	€ 244,0
2031	€ 1.923.026	€ 2.304.519	€ 500.686	€ 4.728.231	€ 4.533.396	-€ 194.835	1,015	€ 725.539	€ 247,6
2032	€ 1.958.126	€ 2.304.519	€ 506.960	€ 4.769.605	€ 4.601.397	-€ 168.209	1,015	€ 557.330	€ 251,3
2033	€ 1.980.439	€ 2.304.519	€ 510.623	€ 4.795.581	€ 4.670.418	-€ 125.163	1,015	€ 432.167	€ 255,1
2034	€ 2.018.430	€ 2.304.519	€ 517.658	€ 4.840.607	€ 4.763.826	-€ 76.780	1,02	€ 355.387	€ 260,2
2035	€ 2.029.403	€ 2.304.519	€ 519.058	€ 4.852.980	€ 4.859.103	€ 6.123	1,02	€ 361.509	€ 265,4
2036	€ 2.029.053	€ 2.304.519	€ 518.058	€ 4.851.630	€ 4.907.694	€ 56.064	1,01	€ 417.573	€ 268,1
2037	€ 2.064.313	€ 2.304.519	€ 524.571	€ 4.893.403	€ 4.956.771	€ 63.368	1,01	€ 480.941	€ 270,8
2038	€ 2.104.866	€ 2.304.519	€ 532.300	€ 4.941.685	€ 5.006.338	€ 64.654	1,01	€ 545.595	€ 273,5
2039	€ 2.110.562	€ 2.304.519	€ 532.753	€ 4.947.834	€ 5.056.402	€ 108.568	1,01	€ 654.163	€ 276,2
2040	€ 2.151.812	€ 2.304.519	€ 540.726	€ 4.997.056	€ 5.106.966	€ 109.909	1,01	€ 764.072	€ 279,0
2041	€ 2.198.189	€ 2.304.519	€ 549.924	€ 5.052.632	€ 5.158.035	€ 105.403	1,01	€ 869.476	€ 281,7
2042	€ 2.223.895	€ 2.304.519	€ 554.912	€ 5.083.326	€ 5.209.616	€ 126.289	1,01	€ 995.765	€ 284,6

2043	€ 2.250.698	€ 2.304.519	€ 560.211	€ 5.115.428	€ 5.261.712	€ 146.283	1,01	€ 1.142.048	€ 287,4
2044	€ 2.292.644	€ 2.304.519	€ 568.802	€ 5.165.965	€ 5.314.329	€ 148.364	1,01	€ 1.290.412	€ 290,3
2045	€ 2.329.631	€ 2.304.519	€ 576.488	€ 5.210.638	€ 5.314.329	€ 103.691	1	€ 1.394.103	€ 290,3
2046	€ 2.364.329	€ 2.304.519	€ 583.837	€ 5.252.685	€ 5.314.329	€ 61.644	1	€ 1.455.747	€ 290,3
2047	€ 2.383.420	€ 2.304.519	€ 588.014	€ 5.275.953	€ 5.314.329	€ 38.376	1	€ 1.494.124	€ 290,3
2048	€ 2.372.140	€ 2.304.519	€ 585.799	€ 5.262.458	€ 5.314.329	€ 51.871	1	€ 1.545.995	€ 290,3
2049	€ 2.375.964	€ 2.304.519	€ 586.688	€ 5.267.171	€ 5.314.329	€ 47.158	1	€ 1.593.153	€ 290,3
2050	€ 2.414.057	€ 2.304.519	€ 594.837	€ 5.313.413	€ 5.314.329	€ 916	1	€ 1.594.069	€ 290,3
2051	€ 2.431.101	€ 2.304.519	€ 598.662	€ 5.334.283	€ 5.314.329	-€ 19.954	1	€ 1.574.115	€ 290,3
2052	€ 2.420.177	€ 2.304.519	€ 596.599	€ 5.321.295	€ 5.314.329	-€ 6.966	1	€ 1.567.149	€ 290,3
2053	€ 2.386.740	€ 2.304.519	€ 589.673	€ 5.280.932	€ 5.314.329	€ 33.397	1	€ 1.600.546	€ 290,3
2054	€ 2.392.252	€ 2.304.519	€ 590.814	€ 5.287.586	€ 5.314.329	€ 26.743	1	€ 1.627.289	€ 290,3
2055	€ 2.418.056	€ 2.304.519	€ 596.240	€ 5.318.815	€ 5.314.329	-€ 4.486	1	€ 1.622.803	€ 290,3
2056	€ 2.435.963	€ 2.304.519	€ 600.074	€ 5.340.556	€ 5.314.329	-€ 26.227	1	€ 1.596.576	€ 290,3
2057	€ 2.447.673	€ 2.304.519	€ 602.642	€ 5.354.834	€ 5.314.329	-€ 40.505	1	€ 1.556.071	€ 290,3
2058	€ 2.473.312	€ 2.304.519	€ 608.190	€ 5.386.020	€ 5.314.329	-€ 71.691	1	€ 1.484.380	€ 290,3
2059	€ 2.472.398	€ 2.304.519	€ 608.188	€ 5.385.105	€ 5.314.329	-€ 70.776	1	€ 1.413.605	€ 290,3
2060	€ 2.503.607	€ 2.304.519	€ 614.969	€ 5.423.095	€ 5.314.329	-€ 108.766	1	€ 1.304.838	€ 290,3
2061	€ 2.422.561	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.848	€ 5.314.329	-€ 11.519	1	€ 1.293.320	€ 290,3
2062	€ 2.425.463	€ 2.304.519	€ 599.377	€ 5.329.359	€ 5.314.329	-€ 15.030	1	€ 1.278.289	€ 290,3
2063	€ 2.425.974	€ 2.304.519	€ 599.496	€ 5.329.989	€ 5.314.329	-€ 15.660	1	€ 1.262.629	€ 290,3
2064	€ 2.423.931	€ 2.304.519	€ 599.080	€ 5.327.530	€ 5.314.329	-€ 13.201	1	€ 1.249.429	€ 290,3
2065	€ 2.421.890	€ 2.304.519	€ 598.657	€ 5.325.066	€ 5.314.329	-€ 10.737	1	€ 1.238.692	€ 290,3
2066	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.227.305	€ 290,3
2067	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.215.918	€ 290,3
2068	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.204.531	€ 290,3
2069	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.193.144	€ 290,3
2070	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.181.757	€ 290,3
2071	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.170.370	€ 290,3
2072	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.158.983	€ 290,3
2073	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.147.596	€ 290,3
2074	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.136.209	€ 290,3
2075	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.124.822	€ 290,3
2076	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.113.435	€ 290,3
2077	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.102.048	€ 290,3
2078	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.090.661	€ 290,3
2079	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.079.274	€ 290,3
2080	€ 2.422.429	€ 2.304.519	€ 598.768	€ 5.325.716	€ 5.314.329	-€ 11.387	1	€ 1.067.887	€ 290,3